

וידעת היום

אותיות נפלאות
מתוך 'תורת שלום'

מצוות ציצית
וכל המצוות

ביאורי חסידות
לסוגיות הדף היומי

גליון מספר 101

ב"ה, ערב שבת קודש פרשת תולדות ה'תשפ"ג

כיקרוב

בלימוד החסידות ובדרכי החסידות

כמעייין הנובע

הגה"ח הרב לייב אלטיין שליט"א, העורך
הראשי של 'חסידות מבוארת', בראיון
נדיר על היצירה המפוארת ועל עבודת
הקודש עשרות בשנים

ואלה תולדות

המזכיר, הגה"ח הרב
יהודה ליב גרונר זצ"ל,
הקשה והרבי ענה בכתב
יד קודשו • הצצה
מפעימה לתכתובת
תורנית מאלפת

להיים ולברכה

בעקבות שיגור, שיחו
ואורחותיו של הגה"ח
רבי שלמה חיים קסלמן
זצ"ל • יריעה מרתקת
רוויה אמרות ולקחים
בעבודת ה'

צילום: שולם ברוקיס COL

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק

מכל קצות העולם, לרבות הנקודות הנידחות ביותר, התכנסו השבוע לכינוס השלוחים העולמי למעלה מחמשת אלפים
שלוחים • הם עלו לציון כ"ק אדמו"ר זי"ע וחיוקו זה את זה להמשך שליחותם לתקן עולם במלכות השי"ת • במהלך הכינוס
הסתיימה כתיבתם של 36 ספרי תורה שיוכנסו לבתי חב"ד במקומות שונים בעולם

התזוועדות המרכזית י"ש בסלו

חג גאולת כ"ק בעל התניא ממאסרו ויום ההילולא ה-250 של כ"ק המגיד ממזריטש זי"ע

בנייני האומה // יום שני אור לי"ט כסלו // 20:30

סיום ספר התניא

האדמו"ר רבי
פנחס אבוחצירא שליט"א

ישאו דברים

המרצה העולמי
הרב החסיד
ר' יוסף יצחק ג'ייקובסון שליט"א

המשפיע
הרב החסיד

ר' שבתי סלביצקי שליט"א

המשא המרכזי

ראש הישיבה

ה'חוזר' הגאון החסיד הרב
יהודה לייב שפירא שליט"א

שי 'מפת התניא' לכל משתתף

סעודת מצווה • מקלה 'נרננה'

יריד החסידות פתוח מ-11 בבוקר עד 03:00 בלילה | כניסה למתחם בנייני האומה בעלות סימלית של 10 ש"ח

הנשמה מתגעגעת

משה

במעמד
ראש העיר
משה ליאון

לקראת י"ט כסלו

בנינו התעוררות מבעל התנ"א בהצורה

אברהם פריד | מוטי שטיינמץ | עקיבא

ליל שישי י"ד כסלו	בניני האומה אולם אוסישקין	פתיחת שערים 22:30 תחילת האירוע 23:00
----------------------	------------------------------	---

דברי ברכה והתעוררות:
ראש הישיבה ה'חוזר'
הגאון החסיד
רבי יהודה לייב שפירא
שליט"א

לא ימכרו
כרטיסים
במקום

להזמנות: 03.313.7474 // ובאתר גלאטיקט

טשולנט וכיבוד
באולם פינקוס

יריד החסידות פתוח
בין השעות 19:30-02:00

75 ש"ח באולם, 65 ש"ח ביציע
למחזיק כרטיס ירושלמי 25% הנחה
(מוגבל ל-500 מקומות)

ערב י"ט כסלו

מלחמה מלכה והתוועדות

בנייני האומה // מוצש"ק פרשת וישלח // 21:00

עם המשפיע הרב החסיד
ר' שבתי סלבטיצקי
שליט"א
שליח הרבי לאנטוורפן

בליווי בעלי הנגינה
הרב מענדל עמאר ובניו
וחיליק פראנק

יריד החסידות פתוח מ20:00 עד 01:30 | כניסה למתחם בנייני האומה בעלות של 10 ש"ח בלבד

תוכנית לימוד בחסידידות

מבחן שלישי ראשון
על לקוטי אמרים ומאמרי אדמו"ר הזקן

בין השעות: 19:30-22:30
יום ה', י"ד כסלו
יום ב, י"ח כסלו
בנייני האומה, ירושלים

המבחן לנרשמים מראש בלבד
פרטים נוספים יפורסמו בשבוע הבא

שיעורי סיכום על ידי מנחי השיעורים בתבנית

שיעורי סיכום בתניא

מאת הרה"ח אפרים דמיחובסקי שליט"א ניתן להאזין בטלפון מס': 03-6109099

שיעורי סיכום במאמרי אדמו"ר הזקן

בכל יום חמישי בשעה 22:45 במוקדים הבאים:

בירושלים: הרה"ח פנחס וואלאך שליט"א, בספריית החסידות היכל מנחם רח' ישעיהו 22
בבני ברק: הרה"ח יהושע גרינפלד שליט"א, בבית המדרש מעייני ישראל רח' רש"י 26

שבוע פרשת תולדות מאמר ד"ה ביום השמיני שלח
שבוע פרשת ויצא מאמר ביאור על פסוק 'ולא תשבית'
שבוע פרשת וישלח מאמר ד"ה נר חנוכה משמאל

אותיות מ'תורת שלום'

מאוצר התוועדויות כ"ק אדמו"ר הרש"ב זי"ע

במדור זה יובאו בכל פעם קטעים מיוחדים מתוך הספר 'תורת שלום', המכיל אוצר בלום של שיחות ודיבורי קודש מאת כ"ק אדמו"ר הרש"ב זי"ע, במועדים ויומי דפגרא, כפי שתורגמו ועובדו ללשון הקודש בידי הגה"ח הרב טוביה בלוי, בהוצאת קה"ת

התבוננות בלי התפעלות - הייתכן?

משה רבנו אמר: "שימו לבבכם" // בין הנרדם לבין הישן מאליו // תפילת רבנו הזקן בימי החול // כפי ספונטני ובכי הבוקע מן הלב

מגיע לידי פירוט לפרטים. האדם חייב לשנות את עצמו. הכרחי פשוט שבשעת התפילה יהיו בידו פרטים לצורך ההתבוננות: דברים המעוררים אהבת ה', דברים המעוררים יראת ה'. משמעות הענין, המסקנה וההשלכה במצוות עשה או במצוות לא-תעשה, כך שהוא פוחד מצל של איסור, ורצונו באלקות.

יש בכך דרגות שונות - או שרצונו עז באלקות ואת ההיפך אינו רוצה כלל, "אוהבי ה' שנאו רע", או שאת הרע אינו שונא כל-כך אבל רצונו הוא אלקות. בכל אופן - הכרחי שתהיה התבוננות. הכרחי שאדם ישנה את מצבו - אבל בלי התבוננות לא יגיע לכך, ואין כל מרשם של פלא לזה. רק תשובה מועילה בלי התבוננות, שכן לאחר התעוררות התשובה הוא נעשה שבור בנפשו, ואז אינו חפץ כלל ברע. ברור כי התשובה מסוגלת לעזור, אבל בהדרגה אפשר להגיע לכך רק עליידי התבוננות.

פלוני שאל: מה עושים כאשר מתבוננים ואין הדבר משפיע על המידות (=הרגש)? - כאן התערב אחד בהבעת תרעומת כלפי השואל, והגיב כ"ק אדמו"ר נ"ע: הנח לו לשאול, אני אכן מעוניין שישאלו, ולשואל השיב כ"ק אדמו"ר נ"ע: מצב כזה נוצר מחמת גסות החומר של הגוף. לשם כך יש צורך בהכנות והקדמות, במקצת עליידי סיגופים, וכן יש לבקש עצה על כך ביחידות' אצל הרבי. יש בזה ג' מדרגות: 'שור', 'כבש' ו'עז'.

'שור' - שור נגח המתפרץ בנגיחה כאשר פוגעים בו, מאנשים מן הסוג הזה אין להתיימש. עצם העובדה שהוא מתפרץ להקשות קושיות מוכיחה שאור הקדושה מאיר בו ונוגע לו. אדם כזה מתעורר באחד משני האופנים: או שמצבו הרוחני מעיק עליו והוא מתעורר בהתעוררות תשובה, או שהוא, להיפך, מתקומם ומתנגד. באדם זה יש לטפל ואפשר לעזור לו, שכן אור הקדושה נוגע בו, ומפני שאינו מסוגל לקלוט אותו הוא מביע התנגדות. כאשר, למשל, אתה אומר ענין אלוהי ובא משהו ומתאמץ לסתור ולבטל דבריו בהתרגשות, הרי אדרבה, אתו אפשר לפעול משהו.

לעומתו, 'עז' הוא מי ששום דבר לא מפריע לו ואין הוא מתפעל כלל, שכן הוא "עז"... התפלל או לא, הניח תפילין או לא, יהיה שמח או לא - לא אכפת לו. לאדם כזה אין אור הקדושה מפריע, למרות שזה בניגוד גמור אליו, משום שאין אור הקדושה מגיע

אליו. הוא ואור הקדושה מהווים שני דברים נפרדים. אלקות יכולה להשפיע על אדם כזה רק עליידי שבירה. אכן, הקב"ה יכול לעזור לו, אך הוא ית' מסר עצמו כביכול אלינו, וכפי שאנו מבינים אותו, כפי שאני מבין אותו, לא ניתן סיוע זה אלא אם כן האדם עצמו פועל כפי הנדרש.

אבל כאשר הוא יתברך שובר - הוא שובר, חלילה, את הגוף, שכן הוא יתברך שייך אל הגוף. מהותו ועצמותו יתברך מתגלה בגשמיות דווקא. הדרגות הגבוהות - 'א"ק', 'עקודים', 'נקודים' - שייכות אל הנשמה, אך כביכול הוא עצמו שייך אל הגוף, שכן יצירת הגוף היא רק "בכוחו ויכולתו". [...] כאשר הוא שובר - הוא שובר ח"ו את הגוף, וכאשר הגוף נשבר - הרי הוא שומע וקולט אותו יתברך בעצמו והוא עושה תשובה. אבל הרי החסידים הם פקחים - יהיו החסידים מה שהיו, אבל פקחים הינם - ולכן אינם ממחינים שישברו אותם, חלילה, והם מקדימים לשבור הם את עצמם. לכן צריך האדם לשבור את גופו.

לשבור את הגוף

כן דורש הקב"ה: כאשר אדם אוכל - העיקר הוא שלא יאכל "למלאות תאוות נפשו". יש והוא שקוע בתפילתו בהתבוננות נעלית, של 'לפני הצמצום', ולאחר התפילה הוא רואה פרוסה של עוגה והוא מתפעל ממנה ואוכלה כדי למלאות תאוות נפשו. למרות רצונו, הרי מה שנדרש ממנו הוא שכאשר הוא בא לאחר התפילה לאכול את פרוסת הלחם, או הלחמניה, או כל מה שיש לפניו, לא ירצה את המאכל כשלעצמו אלא כדי "לעבוד את ה' בכח האכילה ההיא". התבוננות, אהבה ויראה וכו' הן דברים נאים, אך העיקר הוא לשבור את הגוף. הוא צריך לסגל את עצמו לכך שכאשר הוא רוצה לאכול את פרוסת העוגה לאחר התפילה לא יהיה מעוניין במתיקות, אלא בסיוע שיהיה לו מכך ללמוד תורה ולהתפלל. אם איננו מסוגל להביא עצמו לידי כך - מוטב שלא יאכל כלל, וירסן את עצמו: "אמנם אתה רוצה - אך לא!"

כאשר ינהג כן מספר פעמים יוכל לאחר מכן לאכול כפי שצריך. ליותר מזה אינו נדרש, אך אם אינו מסוגל - שלא יאכל. למשל: מוגשת לפניו פרפרת טעימה לאחר התפילה, והוא יודע שמיד תוגש לפניו ארוחה חמה שתעניק לו כוח ובריאות, כגון לחם וכרוב - הרי עליו להימנע מלאכול את הפרפרת שאין בה צורך לבריאות. כן בעניני חינוך ושאר ענינים הקשורים בעבודת ה' - אין להתחשב באשה ובילדים. גם אם האשה מרימה קולה - אין להירתע, כי לא ייגרם לה נזק. היא צועקת "גזלן! אתה עושה את ילדי ללא-יצלחים" - אל תתרגש, לא יקרה לה כלום. כך גם אם הילד עצמו צועק. אף אתה אמור: עלי לעשות את אשר ציווה עלי הקב"ה, "ולמדתם אותם את בניכם", שהפירוש המעשי הוא - מסור את ילדך לאהר"ע המלמד.

יש לדעת כי מה שנראה כאילו היפוכה של הצלחה בדרך הנכונה - הרי זה נובע מן הסטרא אחרא ומן הקליפות, המסתירות על עצמותו יתברך. הוא עצמו, יתברך, יתגלה אליו ואז יהיה הכל טוב, גם בגשמיות. הרי המשיח יבוא, שכן הוא מוכן כבר לבוא, אלא שעדיין יש לו עסק קטן עם משהו בכרבריא, והוא מצפה שהלה ישלים את המוטל עליו, וכל אחד צריך לחשוב על עצמו שמא הוא הוא אותו משהו.

בכי של יהודי ושל צדיק

רבותינו היו "בדוגמא שלמעלה". כ"ק אדמו"ר האמצעי כותב שיש צדיקים שהם בדוגמא שלמעלה, נמצא אצלי כתב-יד קדשו שבו כתוב דבר זה. הרבי, כלומר אדמו"ר הזקן - כאשר אנו אומרים סתם 'רבינו' אנו מתכוונים לאדמו"ר הזקן - היה מתפלל בכל יום שעתיים: חצי שעה עד "ברוך שאמר", שעה אחת מ"ברוך שאמר"

ועד אחרי תפילת שמונה-עשרה, וחצי שעה שיורי התפילה. אם יבוא משהו וישאל האם אדמו"ר הזקן החזיק בידו שעות ובשעת התפילה הסתכל בו - תתעלם ממנו כי הוא מדבר לא לענין. הרבי לא הסתכל בשעות ועם זאת - כך שמעתי מאבי - הוא התפלל כל יום שעתיים בדיוק לפי השעון.

[אחד שאל אם גם בשבת היה כך, והשיב:] שבת היא למעלה מהגבלה, אך בחול היה מתפלל שעתיים, כי כך הוא זמן התפילה למעלה. לכן יצא לו להתפלל כך בלי משים. [...] רבי הלל מפאריטש היה ישן ביום ששי לפני קבלת שבת. הנני מעריך מאוד את רבי הלל, אך אינני 'חושדו' עד כדי כך. רבי הלל היה שוכב לישון כיוון שלמעלה הוא "זמן שינה", אבל הרבי היה נרדם מאליו. **[שאל אחד מה הוא ענין ה'שינה' למעלה - האם זה ענין העלאת העולמות, והשיב:]** זאת אינני יודע. חשוב כרצונך.

[לאחר מכן אמר לאחיו הרמ"מ:] מענדל, מענדל - אותו מענדל שאתה נקרא על שמו (אדמו"ר היצמח צדק) היה מענדל אחר לגמרי ... כאשר היה אוכל הלחם עם המשקה הנקרא 'קוואס' (משקה מוגז, מיוצר מתסיסה של חיטה ושעורה) לפני שהתחיל לקבל אנשים ליחידות' - כפי שידוע שהיה מונח אצלו במגירת השולחן לחם, וגם 'קוואס' עמד שם במקום כלשהו, וכשהיה אוכל זאת כדי שיהיה לו כוח לענות ליהודי או כדי שיהיה לו כוח לעשות דבר מסוים, היה קולט בלחם וב'קוואס' אלקות, בבחינת עצמותו, יותר מבשעת התפילה - והרי ערך תפילתו ידוע, שהייתי מאחל לעצמי רגע זה כעת. אה! זה ענין נעלה לאין ערוך.

אני עצמי ראיתי שצדיקים הם בדוגמא שלמעלה. מובן שראיתי זאת אצל צדיקים שזכיתי לראותם. כל יהודי בוכה במנחה של ערב יום הכיפורים. **[פונה למו"ץ של העיירה:]** דוד! אמור לי את האמת: כאשר אתה בוכה בערב יום הכיפורים אתה זקוק לשם כך להכנה. טבעי שיש אכן צורך בהכנה: יהודי נזכר ומתבונן שהוא יהודי ושעתה ערב יום הכיפורים - הרי הוא פורץ בבכי. אבל האמינו לי - יכולני להישבע על כך אלא שאסור להישבע - שבמו עיניי ראיתי אחד שהבכי התפרץ אצלו מאליו בלי כוונה. אומר לכם: היה זה אבי. הוא לא היה איש של בכי, ובכל זאת: תוך כדי שיחה עמו בענינים שאין להם עם בכי ולא כלום, והוא אף מחייך, ולפתע - מתפרץ ממנו בכי הנובע מתוך תוך עצמיות פנימיות נקודת הלב (כפי שהיה מדייק להתבטא. הרבי כתב: "תוך עצמיות פנימיות נקודת הלב" ואילו הוא הוסיף: "תוך תוך" וכו').

במו עיניי ראיתי זאת. אני אמנם בעל התפעלות בטבעי, אך למרות זאת אינני מתפעל מחיצוניות [...] כי אם רק מפנימיות. מדוע זה כך? - משרם שהיו לי אבות. היה לי אב. אבי לא היה רק אבי כי אם גם רבי, ואני לא הייתי רק אב כי אם גם חסידו. ראיתי אפוא כי מתפרץ ממנו בכי הנובע מתוך תוך עצמיות פנימיות נקודת הלב בלי שום הכנה - וכל זה משום שהיה בדוגמא שלמעלה, וכיוון שלמעלה היה אז זמן בכיה התפרץ אצלו הבכי. וזה כוונת המאמר: "כל מי שאינו בוכה כו' אין נשמתו שלימה", כלומר - כאשר הבכיה אינה מתפרצת מאליה.

(מתוך התוועדות שמחת תורה תרס"א)

אלפי יעדים, נתיב אחד!
נתיב מדיה - היחיד שמגיע לכל בתי הכנסת בארץ!

אלפי בתי כנסת נהנים כל שבוע מחלוקת עלוני השבת בצורה הטובה והמשלמת ביותר.

רצונו שהעלון שלך יגיע ליעדו! טלפון אחד הוא בנתיב ובתנאי. **074-703-5009**

נתיב מדיה
חברת נתיב מדיה בע"מ

אור וחיות

תחילה לכל הצביע ר' בנימין על הפצת מעיינות החסידות גם לאלה אשר לא צמחו בערוגות חב"ד, כשהוא שואל את ר' לייבל מהי ההשפעה של תורת החסידות על המתקבלים החדשים לצוף מתיקותה. איך אפשר להביא לידי ביטוי את החיים לאור החסידות, את ההבדל בין מי ששומר תורה ומקיים מצוותיה באדיקות לבין מי שמקיים כל זאת מתוך ההבנה והחיות של תורת החסידות?

"את האמת אומר לך: לא אני זה שיכול להשיב על שאלה זו", פוסק ר' לייבל נחרצות. "שאלה כזו צריכים להפנות אל מי שבעצמו התקרב לערוגות החסידות ובעיניו הוא רואה את ההבדל בחייו בין קודם הטמעת החסידות בסדר יומו לבין החיים בצל החסידות. יהודי שכמותי, שנולד וצמח משחר חייו בערוגות החסידות – לא ידע שיש בעולם חיים מקבילים שאינם מלווים באור וחיות החסידות".

יש באייתשובה זו, מענה עוצמתי מכל התשובות שבעולם. עם זאת, ר' לייבל ממשיך ומסביר את כוונתו:

"החסידות מעניקה לבן-האנוש את ההבנה מהו יהודי, מהי התורה ולימודה, מהי מהות המצוות אשר ציוונו הבורא יתברך, מהי מהותה ומטרתה של עבודת האלוקים, לפרטי פרטיה. החסידות כמוה כעשית המאירה את התורה הקיימת ואת מצוותיה הידועות לנו".

באומרו זאת הוא משתף אותנו במעשה שהיה אותו שמע מפיו של אברך מיוחד שהחל, לפני שנים אחדות, לעסוק בהפצת המעיינות בשכונת פלטבוש בברוקלין, שכונה מודרנית (על כל פנים עד התקופה האחרונה). האברך פעל בפעולות שונות ומגוונות על מנת להעניק לעוד ועוד אנשים את המגע אל תורת החסידות המקודשת ואל נבכייה המחיים, עד שהחליט לקרב אותם עלי-ידי לימוד 'מאמרים' עמדם, בצוותא. כך היה. לקראת ראש השנה הם הגו בלימוד משותף של מאמרי 'ליקוטי תורה' המבארים את מהות ועבודת היום. חלפרעברו ימי הדין והנה משוב מיד אחד הלומדים שהצטרפו, הגיע אליו.

מדובר באברך ירא שמים בתכלית שהיה נרגש לבשר: "מימי לא היה לי ראש השנה מואר שכזה. מיום עמדי על דעתי לא הבנתי נכוחה מהו 'יום הדין' ומהו 'ראש השנה', עד שטעמתי מנופת החסידות המזככת".

מסכם ר' לייבל: "חזינו, שיכולים להיות יהודי ירא שמים, מדקדק בקלה ובחמורה, ועדיין להיות רחוקים מלחיות את התורה והמצוות בחיים ממשיים. החסידות לא משנה ולא מוסיפה דבר, היא רק מגישה את האדם אל המצוות, התורה ובייחוד אל מועדי השנה, מתוך הבנה נעלית, עם אור וחיות נפשנו. עם אורה וחמימות מיוחדת. כי זו כל מהותם של אור ושל חיות. לכאורה אין הם מוסיפים דבר שלא היה קיים קודם לכן אבל הם מאירים הכל באור יקרות ומוסיפים חיות וחיוניות".

והוא חותם את התשובה-לא-תשובה המנומקת והבהירה, במילים: "הוא אשר אמרתי. שאלה כזו צריכה להיות מופנית למי שמתחילה לא היה מקורב אל תורת החסידות, טעם, ראה כי טוב והתקרב אל מקור האושר הרוחני הגדול, עד שהתחוללה מהפכה בחייו הרוחניים".

שדולה ומשקה מתורת החסידות לאחרים

לקראת י"ט כסלו הבעל"ט – נועדנו לשיחה מיוחדת על החסידות והפצת מעיינותיה עם הגה"ח הרב יעקב יהודה לייב אלטיין שליט"א, העומד בראש המפעל הכביר של 'חסידות מבוארת', נמנה בעצמו עם עורכי ה'לקוטי שיחות' של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, ועומד בראש המגדלור של 'היכל מנחם' בבור-פארק. מתי הוסיף הרבי סעיף שלם בכתב יד קודשו בהגותיו ל'לקוטי שיחות' כיצד הורה הרבי לצרף בחורים נוספים שיעמוד לימין 'החזן' הגה"ח ר' יואל כהן זצ"ל בעת ההתוועדויות, ומהו סוד ההצלחה של 'חסידות מבוארת' על ספר התניא. הארי שבחבורה

יקותיאל יהודה גנזל

ת

הרבנית, במילה אחת, אולי שתיים: חסיד נאמן. הגה"ח ר' לייבל אינו רואה בעצמו מאומה. כל כולו לא קיים. לדידו אין הוא אלא רמ"ח ושס"ה איברים וגידים שנבראו כדי לשמש את תורת החסידות ולהיות צינור נאמן למשלוח הגדול. לית ליה מגרמיה כלום.

מובן אפוא כמה מרתקת היא שיחה אשר יש בה מן ההדרכה ויש בה מן הזיכרונות, בצילו של משפיע וחסיד מופלג זה. השיחה עצמה התקיימה בתקשורת טרנס-אטלנטית בין הגה"ח ר' לייבל שליט"א לבין העורך ר' בנימין ליפקין; כאשר כתב השורות נוכח-נפקד היושב מעבר לאפרכסת, מאזין ואוגר את הסיפורים והאמירות, את הזיכרונות ואת הביטויים. וכל אלה, במגבלות כוחה של המקלדת, מועברים הנה, אל הדף, לעיניכם.

פוחה תהיה הרשימה אם נציג בה את פועלו הרם והרב של המשפיע הגה"ח ר' יעקב יהודה לייב (בכינוי חסידים: רב לייבל) אלטיין שליט"א מניו-יורק, בעשרות שנות הרבצת תורה והשפעת חסידות. וְשִׁירִים כחוללים, כל מעיינות החסידות – בו. די אם נציין את היותו מראשי ועד להפצת שיחות' שערך את שיחותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, יושב-ראש מכון 'היכל מנחם' בבור-פארק, ראש מערכת 'חסידות מבוארת' ו'היכל הבעש"ט', ומשפיע אשר רבים נהנים מאור החסידות אשר מִפְּקֵה הימנו.

ברם, אם נקלף תארים ותשבחות, אשר ר' לייבל בז להם בכל ליבו, נוכל לתמצת את האיש, גם את עשייתו הרוחנית

לטפס על השולחן

נרצה לשמוע על התקופה בה זכיתם להימנות בין ה'חוזרים' על שיחות והתוועדויות הרבי זי"ע. איך הגעתם לכך?

“אף פעם לא הייתי חוזר רשמי”, נענה ר' לייבל בצניעותו הטיפוסית. למרות היותו משך שנים מראשי החוזרים, הוא לא ראה בכך מינוי רשמי. “מה שכן, מנעוריי גדלתי בתוך סער ולהבה של שינון ההתוועדויות של הרבי ו'חזרה' עליהן, כפי שהיה נפוץ מאוד בקרב הבחורים באותה עת. “בשנת תשכ”ו למדתי בשיבת תומכי תמימים' לצעירים ברחוב בדפורד בברוקלין, שם שימש ה'חוזר' הגה”ח רבי יואל כהן זצ”ל

כמשפיע, בכיתה הגבוהה. רבי יואל היה חוזר על דברי הרבי מתוך להט והעמקה והדבר הצית את אבוקת ה'חזרה' בקרב התלמידים הצעירים. הדבר הפך עבורנו לשגרת חיים. גם בשנים אחרי זה אני עוד זוכר אותנו, קבוצות-קבוצות של תמימים' צעירים, אשר נפשם מלהטת ומוחם מלהטט במעמקי המאמרים. יחידו חזרנו על ה'פארברענגען', שאבנו את כל חיותנו מאותן חזרות. או אז התחלתי להיכנס בכל כולי אל עניין ה'חזרה', עליידי הקשבה בריכוז בעת ה'פארברענגען', חקיקת הדברים במוח והחזרה והשינון לאחר מכן”.

מזיכרוננו, משתף אותנו ר' לייבל במה שהיה באותה שנה – הפעם הראשונה בה מינה הרבי זי”ע בחורים צעירים לשמש כ'חוזרים' לצדו של ה'חוזר' רבי יואל זצ”ל.

”זה היה בהתוועדות בי' בשבת תשכ”ו (יום הסתלקות כ”ק אדמו”ר הריי”צ זי”ע ויום עלות כ”ק אדמו”ר זי”ע על כס ההנהגה). הרבי העמיד אז כארבעה בחורים להצטרף אל ר' יואל. הם זכו לקבל 'משקה' מידי הקודש ולהוראת הרבי, היה

עליהם לעבור ממקומם ולהתייצב בצדו של ר' יואל בשעת ההתוועדות. קודם לכן הבחורים עמדו מימניו של הרבי ואילו רבי יואל ניצב אז לשמאלו. שולחנות חסמו את הדרך לעבור מימין לשמאל. בחשבון של רגע, חישב רבי יואל שיותר קל יהיה שהוא עצמו יעבור למחיצת הבחורים, כי הלא יחיד הוא; מאשר שהם, ארבעה או חמישה במספר, יצטרכו לעבור לעברו, והוא כבר החל לטפס על השולחן לחצותו. הרבי ראה ונענה לאתגר: ‘הם צריכים להתעלות ולהגיע אליו’. שב רבי יואל למקומו והבחורים טיפסו חיש והתייצבו לצדו”.

סביב שולחן העריכה

גם ב'ליקוטי שיחות' היה לכם חלק.

“אכן, זכיתי לעבור על ה'ליקוטי שיחות”.

איך הייתה השתלשלות הדברים?

“זכיתי להצטרף אל צוות העורכים בשנת תשל”ג. כשנה קודם לכן, בעקבות עמלו הרב של הגה”ח רבי יואל כהן זצ”ל ביצירת 'ספר הערכים', בשליחתו וכרצונו של הרבי זי”ע, עומעמה מעט עבודתו בעריכת ה'ליקוטי שיחות' ואז הוקם ה'ועד' לעריכת והפצת ה'ליקוטי שיחות', על מנת להמשיך בהוצאת כרכי השיחות לאור עולם, בד בבד לעמלו של רבי

יואל בספר הערכים. ה'ליקוטי שיחות' אחז אז בכרך העשירי.

“מראשי עורכי השיחות היה בשעתו הגה”ח רבי יהודה לייב שפירא שליט”א (העתיד להתארח השנה בהתוועדות הגדולה בי”ט כסלו בבנייני האומה. י.ג.), וכאשר, באותה השנה הנקובה, הוא נשלח לשמש כראש השיבה במיאמי, נוצר חור בשולחן העריכה. ביקשו שאמלא את מקומו בוועד ואצטרף אל העורכים היושבים על המדוכה. ועדיין לא הפכתי להיות עורך של ממש בעצמי, כי ר' לייבל שפירא המשיך לערוך ולכתוב גם בשבתו על כס הרבצת התורה והחסידות במיאמי – אני הייתי המקשר בינו לבין חדר העריכה.

“בשלהי שנת תשל”ג, יצא הגה”ח רבי אריה לייב קפלן זצ”ל לשליחות בעיר הקודש צפת. הוא עזב אפוא את מקומו בשולחן העריכה של ה'ליקוטי שיחות'. או אז זכיתי להפוך לעורך מן המניין, לאורך ימים ושנים”.

שמא תוכלו לספר לדור אחרון על סדר העריכה וההגהה של השיחות?

“כל שיחה עברה הגהה כפולה לעיני קודשו של הרבי זי”ע. אחת, לאחר העריכה הראשונה. והשנייה, כטיוטת הדפסה”, מציין ר' לייב ומספר על השתלשלות הדברים המדויקת:

“עריכת כל שיחה שבליקוטי שיחות ארכה כשבוע שלם, צפוף בעמל קדוש. עם תום העריכה, הוקלדה השיחה במכונת כתיבה – אשר כבר עברה גם בטלה מהעולם – כשאנו מותירים רווח חריג בין שורה לשורה, נייר חלק בו יוכל הרבי לציין את הגהותיו בקודש. והרבי היה עובר על השיחה ומחזירה אלינו עם הגהותיו המדוקדות”.

כמה זמן ארכה ההגהה?

“לא הרבה”, מציין ר' לייבל, “הרבי היה מגיה במהירות בדרך כלל. כמעט תמיד היינו מקבלים את השיחה המוגהת כבר למחרת יום ההגשה. היו פעמים שזה נמשך מעט יותר, אבל בדרך כלל זה היה זריז מאוד”.

לאחר ההגהה הראשונה הודפסה השיחה בגיליון אחד ארוך. “באותן שנים ענף הדפוס עוד לא היה מפותח ודיגיטלי. הייתה מלאכה שלמה לסידור אותיות העופרת בשורות ארוכות. לאחר שתמה מלאכת הסידור, הדפיסו עותק אחד אשר הוכנס שוב אל הקודש פנימה, להגהה שנייה ואחורונה”.

גם בהגהה השנייה, היו מתקבלות מהרבי זי”ע הגהות משמעותיות?

“אכן, פעמים רבות חזרו השיחות בהגהה השנייה עם הגהות, הוספות ושינויים משמעותיים. כאלה שלא צוינו במהלך ההגהה הראשונה”.

לבקשתנו, שולף איש שיחנו דוגמה. אחת מני רבות.

בליקוטי שיחות חלק ט”ו, בשיחה השנייה של פרשת נח (עמוד 42 ואילך), יודע כל חסיד הוגה, נדפסה השיחה הנודעת על 'חכמת אומות העולם'. בין השורות ישנו סעיף שלם המתייחס בחומרה לאיסור הלימוד באוניברסיטאות. לא רבים יודעים, אבל הקטע כולו לא נאמר בשעת אמירת השיחה של הרבי. הסעיף הזה כולו נוסף עליידי הרבי, במהלך ההגהה השנייה של אותה שיחה.

היה זה בשנת תשל”ח. השיחה הוכנסה אל הרבי להגהה שנייה עובר להופעתה, ומאחר והשיחה עסקה בחכמתן של אומות העולם, חכמה בגויים, רצה רבנו להדגיש לבל יבין מאן־דוה שנכון יעשה כאשר יפנה ללמוד בפקולטות בהן מלמדים את חוכמות האומות. לכן הוסיף את ההבהרה החשובה.

“הסעיף הזה כולו, הוא כתב יד קודש' מתחילתו ועד סופו”, משחזר ר' לייבל, נרגש.

בכלל, עורכי השיחות זכו להדרכתו הרציפה של הרבי לאורך שנות עבודתם במלאכת הקודש. “פעמים רבות היינו משגרים שאלות אל הקודש, במהלך עריכת השיחות, כאשר צריכים היינו הבהרה או הכרעה בשגרת המלאכה”, חותם ר' לייבל את ההצצה המפעימה אל חדר העריכה אליו עיני החסידים נשואות היו ברעדה.

הבנה ללא פשרות

נחזור לרגע לימי ה'בראשית' שלכם, כבחור. ציינתם שלמדתם אצל ר' יואל בשיבה. ממי עוד למדתם תורה בשנות הבחורות?

“בישיבה בבדפורד למדתי אצל מגידי שיעורים ומשפיעים שונים. אולם במיוחד מלווה אותי עד היום דרך הלימוד אותה רכשתי בתקופת לימודי בישיבה בנוארק, ניו ג'רזי, אצל הגה”ח רבי ישראל יצחק פרידמן זצ”ל. הוא היה אות ומופת לתלמידים, כיצד צריכים להעמיק בלימוד סוגיה, העמקה עד אין חקר, עדי מגיעים אל ההבנה הישרה והמדויקת.

“שני שיעורים מסר רבי ישראל פרידמן. שיעור אחד של עיון והעמקה מתוך הרחבה בספרי מפרשי הש”ס, ושיעור אחד ומיוחד בו למד עמנו את הגמרא, הרש”י והתוספות, מתוך דיוק ודקדוק בכל תיבה ואות, מתוך היסוד הגדול שכל טיפת דיו שנטפה מקולמוסם של רש”י הקדוש ובעלי התוספות, הייתה מדודה בתכלית המחשבה והדיוק. בשיעורו זה, היה חונה על כל 'דיבור המתחיל' ברש”י ועל כל שורה בתוספות, מדויק ומתייגע, עד שכל מילה הייתה יוצאת מלוטשת כיהלום, מאירה כספיר ונוצצת כאזמרגד.

“לא אחת היה מתעכב במהלך השיעור להבנת לשון התוספות. הוא לא הסכים לקבל פירושים וביאורים שונים אשר מיישבים את כוונת התוספות בדוחק או במשמעות אחרת. 'אנו חייבים להבין את משמעות ופשטות לשון התוספות', היה חוזר ואומר. ואם היה תלמיד מציין שהנה 'מפרש פלוני' כותב שכוונת התוספות הייתה כך וכך, היה ר' ישראל מתרומם ומבהיר: 'כעת אין מעייני נתון להבין מה כותב מפרש פלוני, אני רוצה להבין מה כתוב בתוספות, בהבנה ישרה ובלתי מתעקלת'.

“עם שיעורים כאלה ודרך לימוד שכזאת, וכי תמיהה שגם כחלוף עשורים רבים, עדיין השיעורים והדרך חרוטים בנפשות התלמידים?!”

מענה לדורשי החסידות

בין מפעליו ומשרותיו בתורה ובחסידות, הגה”ח ר' לייבל שליט”א עומד בראש מכון 'היכל מנחם' הפועל בהצלחה ככירה בהפצת מעיינות החסידות בשכונת בורר־פארק החרדית והמרכזית בניו־יורק. הניצנים הראשונים לפעילות זו, מספר הרב אלטיין, נבטו והחלו לצבור תאוצה כבר בשנת תשמ”ד.

“הצימאון האדיר של יהודים יראי ה' להכיר ולהעמיק בתורת החסידות, ניכר בעוצמה אדירה כבר באותה תקופה. עוד ועוד נפשות שוקקות ביקשו לשבור מצפונה של חסידות. משפיעים חשובים היו מסובבים בין השכונות והקהילות ומרוויים את צמאי החסידות. ברם, לא לכולם הייתה האפשרות להגיע אל שיעורי החסידות, ומאידך הצימאון רק הלך וגבר ודרש מענה מהיר ויעיל”.

אז החלה לראשונה לפעול המערכת הטלפונית. שיעורי חסידות הועלו אל המערכת, ויהודים מכל שכונה שהיא יכלו להתחבר באמצעות חיוג (שעלותו הייתה לא מעטה) ולהתמלא בתורת החסידות, להאיר את ליבותיהם ומוחותיהם. להתחמם במדורות החסידות וקרבת האלוקים.

“המערכת הטלפונית נחלה הצלחה גדולה, אולם בנקוף הזמן היא גם נקלעה לקשיים טכניים כמו מערומים כלכליים. לקחת אפוא על עצמי את העול ואת האחריות שהמערך המופלא הזה ימשיך לפעול ולקרב עוד ועוד נפשות אל אור שבעת הימים. ובשנת תש”נ התחלתי לעבוד – בעצתו וסיועו של ידיד אשר לו ידע עֶנֶף בתחום המחשבים – להעברת כל מערכת השיעורים למתכונת ממוחשבת. היה מדובר במלאכת מחשבת. כשלוש שנים ארכה ההמרה של המערכת ובי”ט כסלו תשנ”ג פרצה לעולם הבשורה הגדולה, כאשר מערכת השיעורים הפכה לממוחשבת וערכנית”.

עשור שנים חלף מאז החלה הפעילות, ובשלהי שנת תשנ”ד, זמן קצר לאחר הסתלקות הרבי זי”ע, נפתח לרווחה בניין רחב ידיים המכנס מאז ועד עתה את הפעילות הרבה להפצת החסידות בשכונה הגדולה,

“לא פחות משלוש מאות אלף ספרי 'חסידות מבוארת' נמכרו במהלך השנים. פוק חזי כמה עותקים מוכר כל ספר קדוש מוצלח אחר בשוק הספרים היהודי והבן באיזו הצלחה מסחררת וכמעט בלתי אפשרית מדובר, בס”יעתא דשמיא”

ושמו ייקבנו: 'היכל מנחם – בורר־פארק'. באותה עת גם החלו להתקיים ההתוועדויות הגדולות הנערכות על ידי 'היכל מנחם', בהשתתפות מאות ואלפים מכל החוגים בימי ח”י אלול ובעיקר בי”ט כסלו מדי שנה.

לבאר חסידות

היצירה הנשגבה והמונומנטלית מבית 'היכל מנחם', היא כמובן יצירת 'חסידות מבוארת', אשר מזה עשורים חודרת למעמקי אלפי נפשות ומקרבתן לאור הגנוז בספרי החסידות. איך כל זה התחיל?

ר' לייבל מספר על יוזמה שעלתה באחד הימים. “אחד האברכים הפעילים הציע להתחיל להגיש את מאמרי החסידות בצורה מבוארת ומובנת, כך שכל יהודי ויהודי יוכל ללמוד חסידות בעצמו, במקומו ובזמנו הפנוי, גם מבלי לסור ללמוד מפי משפיע או בחברת חסידים. ההצעה המבריקה התקבלה והצוות החל פוקד את שולחן הכתיבה והביאור. תחילה הופיעו חוברות שביארו מאמרים ב'ליקוטי תורה' ו'תורה אור', מאמריי היסודיים של רבנו הזקן זי”ע. החוברות נפוצו בתפוצה נרחבת והביקוש הלך וגבר. החוברות נעשו ספרים ומפעל הביאור הגדול רק צמח והתפתח ללא גבול”.

ואיך נפלה ההחלטה להתחיל בביאור ספר ה'תניא' קדישא עצמו?

“הייתה זו תוצאה ישירה של ביקוש הולך וגובר. ההצלחה של החוברות והספרים של 'חסידות מבוארת' על מאמרי החסידות של

חסידות מבוארת – הכתר של כל ביאורי התניא

הרב משה שילת בשיחה מיוחדת אודות הבכיר שבספרי הביאורים לספר היסוד של חסידות חב"ד

בימי חורפו של הרב משה שילת בהפצת המעיינות חוצה, בראשית ימי 'תורת חב"ד לבני הישיבות', אחת הפעולות היתה הפצת ספרי 'חסידות מבוארת' שהחלו להופיע, פורחים כשושנה, לקראת חגי ומועדי ישראל. באותם ימים, בניצוחו, הייתה הארץ כולה כמדרות אש בוהקת: בכל הריכוזים התורניים, אבן מקיר זעקה על דבר הופעת עוד מהדורה ועוד כרך של 'חסידות מבוארת'. אלפי ורבות בני ישיבות ועמלי תורה מכל חוגי הקשת רכשו, התבשמו, טעמו וראו כי טוב ה'.

כשביקשנו לשוחח עם הרב שילת על 'חסידות מבוארת', העדיף לייחד דבריו דווקא על חסידות מבוארת לספר התניא. "אחרי ששערי החסידות נפתחו בדרכים שונות, מגוונות ומאירות, החל להופיע החיבור יוצא הדופן של 'חסידות מבוארת' על התניא. יהודים שלא מכירים את טיבו של הביאור הזה, יכולים לחשוב: למה צריך עוד ביאור? הרי ספר התניא הוא בין הספרים שיש לו הכי הרבה פירושים מסוגים שונים; הן ביאורים בדרך הפשט והן עיונים וביאורים מעמיקים. אולם האמת היא שכל מי שמעיין בתניא של 'חסידות מבוארת' יגלה לפניו אור חדש שלא היה כמותו.

"אני עצמי", מעיד הרב שילת, "זוכה ללמוד מתוך ביאור זה בחברותא מדי שבת בשבת. יש בו אורך, רוחב ועומק, הן בנוגע לחידושיה של תורת החסידות והן בכל הכרוך בהבנת כל דבר ודבר, לרבות הלקחים בעבודת ה'.

בוודאות ניתן לומר כי לא בא כבושם הזה מעולם". הרב מעלה על נס את החיבור והצוות שעמל עליו בראשות הגה"ח ר' לייבל אלטיין שליט"א. "צוות שלם ישב וחשב על על בן ישיבה, שהמושגים התורניים נהירים לו היטב אך עד כה לא ניצב על מפתנו של עולם החסידות. עבור בן תורה זה נעשתה כאן מלאכת מחשבת על כל סוגיה, שעברה הפשטה, הנגשה ופריסה כשמלה באופן שלא נותר דבר וחצי דבר שאינו מבואר כל צורכו. מדהים להיווכח בחידוש הגדול והכפול שמקופל בין הכרכים שהופיעו עד עתה לאור עולם. מצד אחד, כאמור, מתאים הביאור הזה למי שעושה את צעדיו הראשונים בספר התניא. בד בבד, ובאותה מידה, גם מי שלמד תניא לעומק ומשנן אותו שוב ושוב, מגלה עומקים חדשים ובהירות נפלאה דווקא בחיבור זה של חסידות מבוארת".

8 כרכי 'חסידות מבוארת' - תניא. הכרך השמיני ייצא לאור ויופיע לראשונה ביריד החסידות של י"ט כסלו

כמי שידיו רב לו בעריכת והוצאת ספרי חסידות לענפיהם ולמכביר, מאפיין הרב שילת את מלאכת העריכה של 'חסידות מבוארת'. "הופעל כאן שיקול דעת עמוק ונוקב שהניב הבחנות ברורות: מה לכתוב כהקדמה, מה לכתוב בפירוש הרציף, מה לציין כתובנה נוספת, מה יופיע בהערות בשולי הגיליון ומה יהיה רק בעיונים בסוף כל פרק. מדובר בגאונות של ממש, הן בתורה והן בנפש האדם".

הרב שילת משוכנע כי "הידע התורני הנרחב של אנשי המערכת בולט מכל. מתוך ידע מקיף כזה, בולט עוד יותר חידושו של רבנו הזקן והמהפכה העצומה שמכיל ספרו הקדוש. הדבר הזה בא לידי ביטוי בכל שורה ובכל פסקה. לא רק העיונים והביאורים צופנים בחובם תובנות עצמוקות ודקויות אין קץ; גם המושגים הפשוטים לכאורה מקבלים בהירות והלומד מכירם לאשורם לאחר לימוד בביאור זה".

כדרכו מוליך הרב שילת את הדברים להלכה למעשה: "במקום להוסיף ולתאר את הפירוש הנפלא, כדאי לגשת ללמוד פרק תניא עם פירוש חסידות מבוארת ולגלות עולם שלם חדש". באמרו זאת הוא מסייג: "אישית אני חושב שללומד תניא בפעם הראשונה מומלץ ללמוד תחילה באחד מספרי הפשט את כל ג"ץ פרקי לקוטי אמרים או לכל הפחות את רובם. רק לאחר ידע מקיף של השגה כללית, מומלץ לגשת לחסידות מבוארת".

וטעמו ונימוקו עמו: "לימוד בפעם הראשונה עם 'חסידות מבוארת' עלול להתיש את הלומד. לאחר שהלומד נחשף למושגים הכלליים, קל לו יותר לצלול לעומקם של דברים, להרחיב ולהגות כנדרש. או אז, הלימוד העיוני משנה לו את כל התמונה. והרי זה כמו ללמוד מסכת בבקיאות ולאחר מכן לשוב וללמוד בה בעין הכי גדול. ואין לך עיון גדול כמו חסידות מבוארת; אלא שבחיבור זה אין צורך להתעכב בנבכי השפה כי הכל סדור ופרוש ולא נותר אלא להתענג על העומק, האורך והרוחב, המוגשים לפניך כמעדני מלכים על טס של זהב".

את דבריו מסיים הרב שילת בתפילת תקווה "שנוכה לשעבד את מוחנו ולבנו לעבודתו יתברך באמצעות הלימוד בספר התניא הקדוש ולהתכונן עמו לגאולה האמיתית והשלמה, אמן כן יהי רצון".

הפך למסורת. המונים גודשים את 'היכל מנחם' בבורו פארק בהתוועדות י"ט כסלו

"עריכת כל שיחה שבליקוטי שיחות ארכה כשבוע שלם, צפוף בעמל קדוש. עם תום העריכה, הוקלדה השיחה במכונת כתיבה כשאנו מותירים רווח חריג בין שורה לשורה, נייד חלק בו יוכל הרבי לציין את הגהותיו בקודש"

אדמו"ר הזקן זי"ע, חצתה גבולות ומגורים. ומתוך השטח החל לבעור הביקוש לייצר ביאור דומה גם על ספר ה'תניא' קדישא. אמנם, כבר היו די ביאורים ופירושים על ספר קדוש זה, אולם המכנה המשותף ביניהם הוא היותם מותאמים להלך המחשבה וההבנה החב"דית. מי שחי חיי חסידות פנימיים, יתענג בלימוד בהם ויבין את דקות העניין. הציבור הגדול השתוקק לביאור נוסח 'חסידות מבוארת', המתאים ומוכן במיוחד גם למי שעדיין לא שורה בתוככי ההווי של תורת החסידות לעומקה ולרוחבה.

"ואכן, מאז שיצא ה'תניא' המבואר, הוא הפך לספר המבוקש והנמכר ביותר מכל ספריית 'חסידות מבוארת'. ובקרב ממש, ביריד החסידות הענק בבנייני האומה, יושק בע"ה כרך ח' של חסידות מבוארת על הפרקים מג-זו בספר התניא".

מה הפשט, באמת?

בתשובה ר' לייבל משתף אותנו בסיפור מאגף המימון:

"בתחילת ימי העבודה על ביאור ספר התניא, כאשר תרתי אחר בעל מאה אשר יפרס את החסות על הפרויקט הגדול של ביאור והנגשת ספר ה'תניא' לכלל ישראל, במסגרת 'חסידות מבוארת', קישר אותי מאן-דהו אל עשיר פלוני, אשר אמנם אינו ליובאוויטש'ער, אולם יש לו קשר וזיקה לתורת רבותינו. שוחחתי עמו טלפונית, ובתוך דבריו הוא בהיר לי: 'תניא אינו ספר השייך לתורת חב"ד. הוא ספר חסידות כללי ככלל ספרי החסידות'.

"ההשקפה הזו אכן מצויה בקרב הציבור הכללי. בחצרות קודש רבות רואים את ספר ה'תניא' כחלק בלתי נפרד מארון הספרים החסידי, בין כלל ספרי תלמידי המגיד הגדול ממעוריש זי"ע. לצד 'קדושת לוי' ו'נועם אלימלך', הם הוגים גם ב'תניא'. ומכאן הביקוש הגדול לכרכים המבוארים, יותר מאשר לכרכי החסידות המבוארת על 'ליקוטי תורה' ו'תורה אור', אשר מורכבים ממאמרי חסידות עמוקים יותר ומזוהים יותר עם תורת חב"ד.

"וגם בפשטות זה כך: הרי הרבה יותר קשה ללמוד מאמר חסידות ב'ליקוטי תורה' ו'תורה אור', מאשר ללמוד פרק ב'תניא'. כאשר ללא

'חסידות מבוארת', יצטרך הלומד להתייגע משך שעות ארוכות להבין את המאמר נכונה".

סוד ההצלחה

מה הסוד הגדול של 'חסידות מבוארת'? מה הרז של הספרים הללו אשר מהם שואבים המוני-המונים?

"חושבני שההצלחה הרבה, בסייעתא דשמיא, נעוצה במגוון האנושי המרכיב את צוות העורכים המבארים.

"נכון שבמושכל ראשון מסתבר שהנכון ביותר ללהק לשולחן העריכה והביאור, משפיעים ומביני מדע חסידות, אשר צמחו בערוגות ליובאוויטש ומבינים טוב יותר מה כוונת המכוון בכל מאמר ומאמר ובכל שורה ופסקה. ברם, הגענו אל ההבנה, שאמנם אלה האמורים מבינים יותר, אולם דווקא משום צמיחתם על ברכי החסידות, הם מתקשים לחדור אל מוחו של הלומד אשר נמצא מחוץ למעגלי החסידות ולדעת להגיש לפניו את המאמר, כשולחן הערוך ומוכן לסועד.

"דווקא לכן אנו משלבים בצוות כאלה אשר אינם מהוגי תורת רבותינו, עם דגש על כאלה שהתקרבו לתורת החסידות מבחוץ - וממילא מבינים הם בניואנסים החב"דיים אבל מכירים היטב את גישתו של הלומד מבחוץ ויודעים מה בדיוק צריך לבאר, היכן אפשר לקצר והיכן מוכרחים להרחיב. "זהו סוד ההצלחה הגדולה. זה סוד ההפצה הגדולה של הספרים".

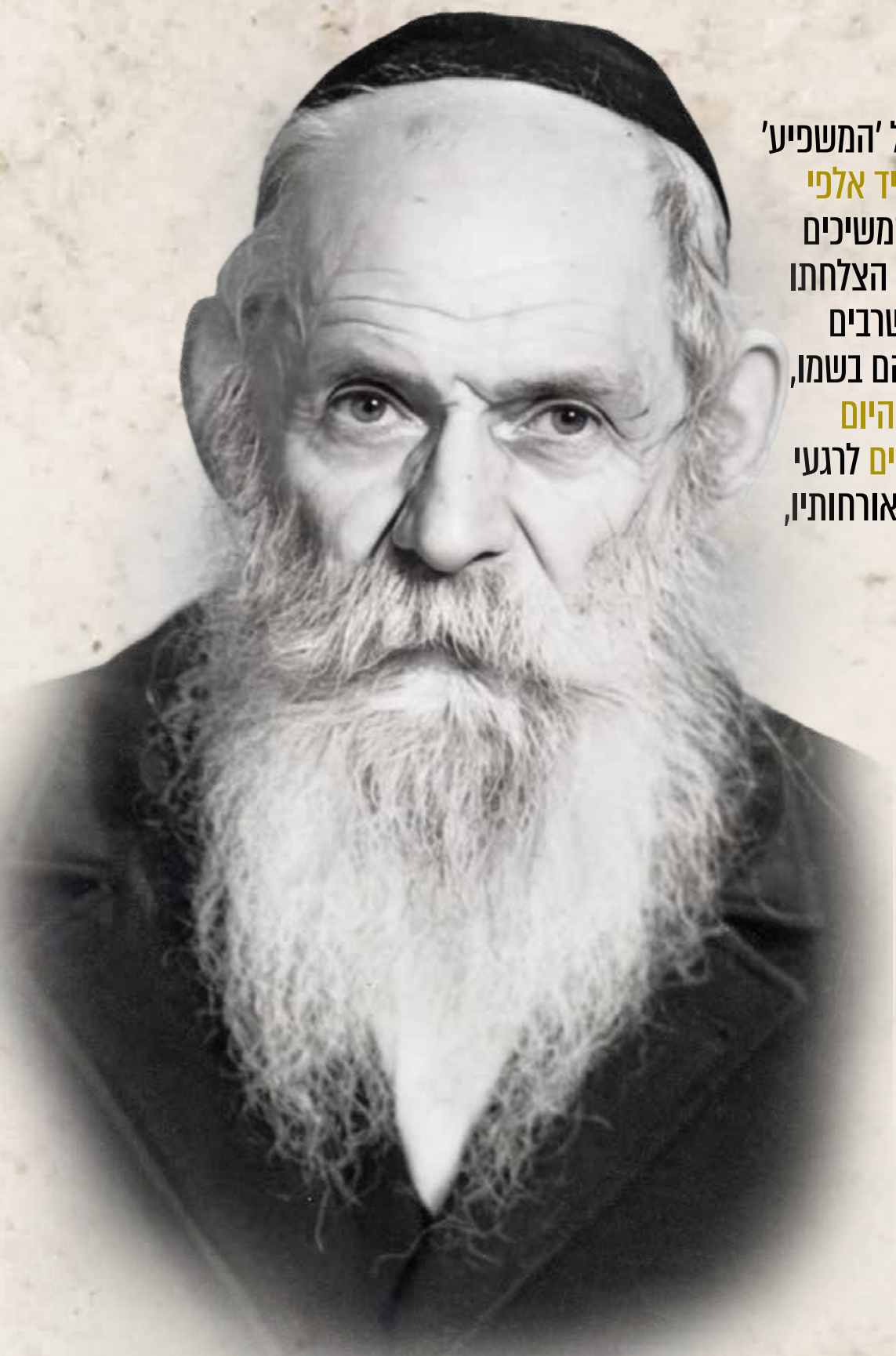
מה הוא אכן המשוב המתקבל על ספרי 'חסידות מבוארת'?

"הדרך הטובה ביותר למדוד את הצלחתו של ספר, היא בהבטה אל מאזן המכירות. הצלחתו של ספר, היא בתפוצתו הרחבה ובכמות האנשים שמוכנים היו להתאמץ, פיזית וכספית, כדי לצרף אותו אל ארון הספרים שלהם.

"במשדרים אצלנו יש חשבון מדויק של כמות הספרים אשר נמכרו במהלך השנים, מאז תחילת צאת חוברות ה'חסידות מבוארת' ועד הנה. "המספר עולה על כל היתכנות, ועומד על כ-300,000 ספרים! שלוש מאות אלף ספרי 'חסידות מבוארת' אשר נמכרו במהלך השנים. פוק חזי כמה עותקים מוכר כל ספר קדוש מוצלח אחר בשוק הספרים היהודי והבן באיוו הצלחה מסחררת וכמעט בלתי אפשרית מדובר, בסייעתא דשמיא. "אחד העיתונים החרדיים היוצאים לאור באנגלית, כאן בארצות הברית, מייעד פינה מיוחדת בה מציגים מדי שבוע את רשימת 'הספרים הנמכרים ביותר' בשוק הספרים החרדי בקרב הקהילה היהודית בניו-יורק, על סמך מידע אמין שנלקט מחנויות הספרים המובילות. מיותר לציין שספרי 'חסידות מבוארת' מתנוססים שם בתדירות גבוהה, כאשר הייתה פעם שמשך שמונה שבועות רצופים שמרו ספרי 'חסידות מבוארת' על המקום הראשון ברשימת רבי המכר התורניים". ■

משפיעים לדורות

בעקבות גדולי משפיעי חב"ד

במה היה גדול כוחו של 'המשפיע' הדגול, שהצליח להעמיד אלפי תלמידים ומחוננים הממשיכים בדרכו? • מה היה סוד הצלחתו של אותו מחנך רוחני שרבים מתלמידיו קראו לילדיהם בשמו, וזכרו מעלה אצלם עד היום הרהורי תשובה וגעגועים לרגעי הוד? • קיים לדמותו ואורחותיו, שיגו ושיחו של הגאון החסיד רבי שלמה חיים קסלמן זצ"ל, משפיע ראשי בישיבות 'תומכי תמימים' במשך למעלה מיוכל שנים • וגם: תיאור וטעימה מתוך ההתוועדות שערך מדי שנה בי"ט כסלו וקטע מתוך שיחו אודות עבודת התפילה בהיותה חובת גברא לכל יחיד הרב לוי יצחק הולצמן

הגאון החסיד רבי שלמה חיים קסלמן זצ"ל

ימיו מקרוב

ה

מולת היום שוככת לאיטה והלילה היורד עוטף בעלטה את הפרדס שבפאתי לוד. בשעת לילה מאוחרת מבליח אורו הזעיר של נר בודד הנתון בידו של 'המשפיע', הלא הוא הגה"ח רבי שלמה חיים קסלמן זצ"ל, המתהלך לו בין חדרי תלמידיו בשיבה שבפרדס.

אין זו שעת בדיקת חמץ, אך המשפיע עוסק בבדיקת וביעור החמץ הרוחני מלבבות תלמידיו. מתבונן הוא כיצד כל אחד מהתלמידים ישן, האם הכיפה חבושה לראשו והאם הכין קערה לנטילת ידיים בבוקר. "דעו לכם שלא רק בפורים יש לאנשים מסכות", אמר לתלמידים שהבחינו במעשיו, "במשך רוב שעות היום האנשים מחופשים, כי הם רוצים שנראה אותם כפי שהם רוצים להיראות. אבל בעת השינה בלילה מוסרות המסכות, ואז רואים מיהו האדם".

זהו רק מעשה אחד אופייני לדרכו החינוכית המיוחדת של המשפיע ר' שלמה חיים, אותה סלל במשך עשרות שנים בהן שימש כמשפיע בישיבות 'תומכי תמימים', בברית המועצות ובאירופה, ולימים בארץ הקודש. מי שיותר מכל חסיד אחר בדורו הקים עולה של תורה ועלה בידו לעצב את דמותם של תלמידיו חסידי חב"ד העוסקים בעבודה פנימית בדורנו, בלימוד החסידות ובהנהגה חסידית, בעבודת התפילה וב'אתכפיא', בבקשת האמת ובחשבון נפש.

"שש שנים יעבוד"

ר' שלמה חיים נולד לפני 130 שנה בז'יטומיר שבאוקראינה למשפחת חסידי קוידנוב, ונקרא על שם האדמו"ר הרה"ק רבי שלמה חיים מקוידנוב זצוק"ל, שהיה נכדו של הרה"ק רבי אשר מסטולין זצוק"ל. בהיותו כבן 14 שלחו אביו ללמוד בשיבה הגדולה שהוקמה בליובאוויטש כעשור קודם לכן, ושמה יצא

לתהילה בכל הסביבה כבית היוצר של תורה וחסידות. במשך שש שנים שקד הנער על התורה והעבודה בשיבה, הסתופף בצילו הנאה של האדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש זצוק"ל ובמחיצת גדולי החסידים אבירי הדעה. נפשו נמשכה לתורת החסידות ולדרכיה, הוא ספג אל קרבו את הביאורים העמוקים בחסידות ובספר התניא אותם שמע מהמשפיע רבי שמואל גרונם אסתרמן ואת ההדרכות שקיבל בדרכי עבודת השם מהמשפיע רבי שילם קוראטין.

שנים רבות לאחר מכן, כשביקש להחזיר בתלמידיו את ההכרה שהשיבה היא הבית האמיתי של בחור, היה מספר לפעמים על השתלשלות העניינים שגרמה לו שלא לפקוד את בית הוריו שש שנים תמימות:

"הגיע חודש ניסן וחלק מחבריי הצעירים החליטו לנסוע הביתה לפסח, אבל כשראיתי את ההכנות הגדולות שנערכות בחצר הרבי לקראת חג הפסח ואת ההידורים המיוחדים הכרוכים באפיית המצה השמורה, הרגשתי שאיני מסוגל לעזוב את כל אלה ולנסוע הביתה. אחרי פסח התחיל 'זמן' הקיץ בשיבה והרי אין להעלות על הדעת שאעזוב את השיבה באמצע ה'זמן' לצורך ביקור בבית. וכך נשארתי בליובאוויטש עוד חצי שנה.

"התקרב חודש תשרי, וכבר חלפה יותר משנה תמימה מאז ראיתי את הוריי. חשבתי לנסוע הביתה לחודש החגים, אבל אז אמרתי לעצמי: הייתכן שאסע הביתה עכשיו, ודווקא בימים הנוראים לא אהיה בליובאוויטש? הייתכן שלא אשמע בראש השנה את התקיעות מהרבי?!

"בהתחלה חשבתי שאחרי הימים הנוראים אסע הביתה, לחג הסוכות, אבל בראותי את המוני החסידים שהגיעו לליובאוויטש מכל קצווי הארץ, אמרתי לעצמי: כל החסידים עושים מאמצים כדי להיות אצל הרבי בתקופת החגים, ואני שכבר זכיתי להימצא אצל הרבי אעזוב את ליובאוויטש ואסע הביתה?!

נשארתי אפוא בליובאוויטש למשך כל חודש תשרי, ואמרתי בליבי שהנסיעה הביתה תידחה עד חג הפסח הקרוב".

כפי שהקורא כבר מבין, שוב ושוב לא היה מסוגל הנער שלמה חיים להינתק מהאווירה

הקדושה והמיוחדת שסבבה אותו. רק כשמלאו לו עשרים שנה, קיבל צו גיוס לצבא ואז נאלץ לשוב לז'יטומיר עיר הולדתו. הרבי הרש"ב הורה לו לגשת לבדיקות הרפואיות ובירכו כי ייפטר מהגיוס וכך אכן היה.

בבואו לז'יטומיר בשעת לילה מאוחרת, נקש על דלת בית הוריו ולשאלת אביו "מי זה?", השיב "אני, שלמה". האב פתח את הדלת ולאור העששית שבידו הביט בצעיר הניצב מולו ובחן את מראה פניו, אך לא זיהה אותו. לא פלא הדבר: כשעזב את ביתו, היה נער צעיר ללא חתימת זקן, ועתה הגיע כשהוא מגודל זקן. אותה שעה נזכר ר' שלמה חיים במה שמסופר על שלמה המלך שלאחר שהורידוהו מכיסא מלכותו, עבר ברחובות וצעק: 'אני שלמה!' ואיש לא האמין לו...

ניקוי רחובות בבגדי שבת

בהיותו בן 24 כבר התמנה ללמד חסידות בשיבה. כאשר הורה לו אדמו"ר הרש"ב להשפיע על התלמידים, הביע פליאה על כך באומרו: "הם הרי מעולים יותר ממני". זאת תתבע מעצמן, השיב הרבי, "אבל לעניין ההשפעה אין זה נוגע".

זמן קצר אחר כך התקדרו השמים מעל יהדות ברית המועצות, ועד מהרה החל השלטון הקומוניסטי לרדוף באכזריות רבה אחר מחנכים מסוגו של ר' שלמה חיים, שאכן נאסר ונענש כמה פעמים.

כך מתאר האדמו"ר הריי"ץ את אחד המקרים הללו במכתבו אל הגאון רבי חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל בשנת תרפ"ח: "בפולוצק מצאו את ר' שלמה חיים שי' קעסעלמאן כי יושב הוא בבית הכנסת עם עשרים תלמידים יחיו, אך התלמידים ישבו ולמדו לעצמן והוא יושב בטלית כמתפלל, וטעם הדבר הוא פשוט שבאם ח"ו יבוא מי יוכל לאמר כי אינו מלמד, ורק מתפלל... והתלמידים שי' בראותם כי נכנסו שוטרם עם אנשים זרים נמלטו דרך החלונות ואחדים דרך הפתח, ונשארו רק חמשה תלמידים שי', ורש"ח זה טען כי הוא איש פרטי

אל תוך הלילה. המשפיע ר' שלמה חיים בתנועה אופיינית בעיצומה של התנועות

בשעת לילה מאוחרת, נקש על דלת בית הוריו ולשאלת אביו "מי זה?", השיב "אני, שלמה". האב פתח את הדלת ולאור העששית שבידו הביט בצעיר הניצב מולו ובחן את מראה פניו, אך לא זיהה אותו

שבא להתפלל ודבר אין לו עם אלו הנערים, וכן הנערים טענו שאינם מכירים אותו. "בכל זה לוקחו הנערים עם הגמרא'ת והרש"ח שי' למאסר, ושם החזיקו את הנערים רק יום אחד אך את הרש"ח שי' החזיקו כשלושה ימים, וסוף הדבר הניחו עליו עונש עבדות כפיה על משך ששה חדשים, בתחילה איזה שבועות היה עובד מלאכה לא נכבדה לכבד את הרחובות, ואחר כך הטילו עליו ללכת לחוץ לעיר מהלך כמה פרסאות לבית נסורת [נגריה] ולשאת נסרים [קרשים] שמונה שעות ביום".

מספרים כי ר' שלמה חיים לא קיבל את העונש הבזוי של ניקיון רחובות בתור אות של קלון, אלא ראה בזה אות של כבוד על התמסרותו להרבצת התורה. ומדי יום יצא לעסוק במלאכתו זו כשהוא לבוש בבגדי השבת שלו. באותן שנות אימה ויסורים, אף נידון לגירוש מביתו לעיר אחרת למשך שלוש שנים בהן לא הורשה להתראות עם בני ביתו.

לימים ביקש להמחיש לתלמידיו בשיעור חסידות את ההבדל בין 'עצם' לבין 'הארה' באמצעות הסיפור הבא. כשהיה בארץ גזירה, הגיעו בניו התאומים לגיל שלוש ונחנכו בפיאות. זוגתו שיגרה לו תמונה מיוחדת של

ולעיתים חורגת מהן במקרה הצורך. קשה לתאר מגיד שיעור, מחנך או 'משפיע' חסידי, שמסור לעבודתו במשך כל שעות היממה. אך ר' שלמה חיים ראה בחינוך תלמידיו את משימת חייו והתמסר לכך באופן גמור.

כך למשל, מעולם לא היה מכשיר טלפון בביתו, וכאשר תלמיד רצה לפגוש אותו, היה מתקרב לביתו ומסתכל האם האור דולק וכך ידע שאפשר להיכנס, בין אם השעה הייתה סמוכה לחצות הלילה או בשעת בוקר מוקדמת מאוד. מספר אחד מתלמידיו: "פעם רציתי לשוחח איתו מבלי שחבריי ירגישו בכך. דפקתי על דלת ביתו בשעה רבע ליש בבוקר, בורכי לטבילה במקווה. הוא הכניס אותי בסבר פנים יפות, הגיש לי תה ומזונות, והיתה לנו שיחה נעימה. לא ראיתי בכך תופעה תמוהה, ידעתי שהמשפיע מרגיש שתפקידו היחיד הוא לשרת את התלמידים ובוודאי יסכים לשוחח עמי בכל שעה".

אין ספק שחלק חשוב מהצלחתו החינוכית נזקפת גם לזכות אישיותו הלבבית והקורנת, שכבשה את לב תלמידיו הצעירים וחוללה בהם שינוי מהותי לכל ימי חייהם. בדומה למשל העממי על מלחמת השמש והרוח, כאשר הרוח גרמה לאדם להתכרבל עוד יותר חזק במעיל ואילו השמש הצליחה להסיר ממנו את השכבות החיצוניות – כך פעל ר' שלמה חיים.

בדרך של 'מין מקרבת', מתוך אכפתיות והתעניינות בצרכיהם האישיים של כל אחד מתלמידיו, עלה בידו לסלול דרך רוחנית עבור כל אחד ואחד מהם. לא הייתה זו גישה מובנת מאליה בימים ההם, ובנוסף: סוד קסמו

העיקרי היה היותו אדם שתוכו כברו. 'משפיע' חסידי אינו מרצה שכוחו רק בפיו, הוא אף אינו מתיימר למסור דרשות רהוטות ומרתקות. משפיע הוא בראש ובראשונה יהודי שמיישם בעצמו את הערכים אותם הוא תובע מתלמידיו. כשבחור היה מביט בהנהגתו האישית של ר' שלמה חיים, היה מגיע למסקנה ברורה כי טוב ונעים להיות חסיד, ללמוד חסידות ולעסוק ב'עבודה', וכדאיים הם כל מאמץ, כל ויתור וכל הקרבה לשם כך.

ר' שלמה חיים היווה דוגמה חיה לחסיד בעל חיות ומרץ. נוהג היה להשמיע באוזני תלמידיו את הפתגם העמוק הבא: "געוועלט – איז געלעבט; ניט געוועלט – איז ניט געלעבט" (לרצות הוא לחיות, לא לרצות הוא לא לחיות). ומשמעות הפתגם היא: אם יש לך רצון ושאיפה למשהו, הרי אתה חי; אבל אם אתה אדיש, בלי שום רצון ושאיפה, הרי אתה חסר חיות. באופיו היה אדם חי ותוסס. כך למשל כשהיה הולך למקווה בבוקר, היה מפזם לעצמו בדרך ניגון חסידי עליו. החיות, הוריזות והערנות שאפיינו אותו, עוררו את כל הבאים עמו במגע שלא ליפול לחיי אדישות שגרתיים.

כנגד רוחו של כל אדם

השפעתו הרוחנית של ר' שלמה חיים לא התמקדה רק בבחורים שכוחם גדול בתורה ויראת שמים, אלא נענה לאתגר להשפיע על כל בחור ובחור, אף על כאלה שנהגו בפריקת עול והתמודדו עם קשיים רוחניים וספקות, מהסוג שהיום היו מכונים 'נעור נזשר'.

כאשר היו כאלו שאף התריסו בחוצפה כלפיו כי אף למשפיע עצמו ישנן 'תאוות' רוחניות יותר שעליהן אינו מתגבר, היה משיב להם באמצעות סיפור חסידי ידוע על הרה"צ רבי משה לייב מסאסוב זצוק"ל שפגש פעם חבר נעורים שלו, אמר לו החבר: רבי, מה ההבדל בינינו? לי יש תאוות ולך יש תאוות. לך יש תאוה להיות צדיק, ולי יש תאוות אחרות. ענה לו רבי משה לייב: נכון, אבל כדי להגיע לתאוה הזאת שלי – צריכים לפני כן לשבור את כל התאוות האחרות.

אף במצבים בהם התרדד בחור עד שעמד לעזוב את הישיבה, המשיך המשפיע לעסוק בהשפעה עליו והשתדל להמשיך לקרב אותו. בחור אחר ש'נשר' מהישיבה, חזר יום אחד אל ר' שלמה חיים. המשפיע האוהב 'שטף' אותו בדברי חיבה ורעות, והרעיף עליו אהבה עד ש'המים' אותו. בסוף הבחור פרץ בבכי ואמר לר' שלמה חיים: "כבר ניסיתי כמה פעמים להתחיל מחדש, לבוא ללמוד ולהתפלל, אבל זה לא הולך לי!..."

שאל אותו ר' שלמה חיים: "האם אתה מסכים למסור את עצמך לכל הנחיותיי למשך שבועיים? זאת אומרת: בשבועיים האלה אתה עושה במשך 24 שעות ביממה כל מה שאני אומר לך, הולך לישון בזמן שאני אומר לך, קם בזמן שאני אומר לך, מתפלל כמה זמן שאני אומר לך ולומד כפי הסדר שאני אומר לך – אתה מסכים לזה או לא?". הבחור הנרגש קפץ על השולחן וזעק: ר' שלמה חיים, איך בין דיננע! (ר' שלמה חיים, הנני שלך). הלה עלה על דרך המלך והפך ליהודי חסידי וירא שמים.

"אור וחיות נפשנו"

י"ט בכסלו במחיצת רבי שלמה חיים

התוועדיותיו של ר' שלמה חיים בימי סגולה התקיימו באווירה מרוממת במיוחד ונמשכו עד עלות השחר. הוא היה רגיל לומר שהתוועדות אינה דרשה, אלא המשפיע צריך לשפוך אל תוכו תוכן חסידי והתעוררות רוחנית, עד שיתמלא על גדותיו ויגלוש ממנו החוצה בעת ההתוועדות.

המשפיע המחיש את התועלת שמוסיף מעמד ההתוועדות על חי הלימוד של הבחורים: "חז"ל אומרים: 'אכל ולא שתה – אכילתו דם'. זאת משום שהאוכל הופך לדם המחיה את האדם, אך אם האדם אוכל ואינו שותה, הדם נותר קרוש ואינו מתפשט. השתייה מרככת את המאכל וכך הוא מתפשט וחודר אל כל האיברים כדי להחיותם.

"משמעות הדברים בעבודת ה': התורה היא הלחם, כמו שכתוב 'לכו לחמו בלחמי'. אך לא די בכך שהאדם יודע מה הוא צריך לעשות, אלא הדברים צריכים לרדת ולחדור אל תוך כלי הדיבור והמעשה. וזוהי מעלתה של ההתוועדות, כאשר המשפיע שעבד הרבה עם עצמו וחי בתוך הדברים, מדבר בדברים היוצאים מן הלב ודבריו מביאים לידי התעוררות הלב הממריצה ומביאה את הדברים לידי מעשה בפועל ממש. בהתוועדות גם אומרים 'לחיים', ומכיוון שייך ישמח לבב אנוש', נכנסים המתוועדים להתעוררות המושכת את העניינים שהאדם יודע מכבר אל עבר תכליתם הרצויה, בהתפשטותם וחדירתם אל תוך כלי המעשה".

בחג הגאולה של אדמו"ר הזקן ממאסרו, הלא הוא י"ט בכסלו, היה המשפיע מתוועד תדיר על אמרתו של האדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש כי יום זה הוא "ראש השנה לחסידות". ר' שלמה חיים היה אומר כי זו הזדמנות לערוך חשבון נפש על מצבו האישי של האדם בדרכי החסידות, וכך היה אומר: "כידוע, החסידות לא הוסיפה חידושים בענייני תורה ומצוות, אלא חזירה חיות בכל דבר. כשם שבהגיע ראש השנה צריכים לערוך חשבון נפש על קיום המצוות בפועל ממש, כך בהגיע י"ט כסלו צריכים לערוך חשבון נפש על החיות בלימוד התורה, בעבודת התפילה ובקיום המצוות".

"לפני גאולת רבנו הזקן ממאסרו", אמר באחת ההתוועדויות, "היה עיקר הקשר של יהודי לאלקות על ידי לימוד חלק הנגלה שבתורה מתוך התקשרות תמידית עם השם יתברך. כגון המסופר על הרה"ק רבי שמעלקע מניקלשבורג שהורה לתלמידו ה'חזוה' מלובלין שיעמוד לידו תמיד ויזכיר לו על עניין ההתקשרות לה' בעת הלימוד. צדיקים וחסידים היו מתקשרים לאלקות על ידי דיבור בענייני אלקות, עניינים מתורת הקבלה והחסידות, בדרך של 'נקודה' המעוררת את האדם להידיבק בה'.

"כך גם נהג רבנו הזקן עצמו, שהיה אומר 'תורות' קצרות ומלהיכות שאינן מלוכשות בהשגת השכל. כמו התורה על הפסוק 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד', שהמלה 'אחד' כתובה בתורה עם דלי"ת רבתי, בצורת פטיש, ללמדנו שצריכים לתקוע את האמונה באחדות השם במוח בחזק, כמו שתוקעים באמצעות פטיש. אבל לאחר גאולתו ממאסרו בשנת תקנ"ט, התחיל אדמו"ר הזקן באמירת ופרסום 'תורות' ארוכות, שנאמרו עם ביאורים והסברים המובנים בשכל האנושי.

"זהו פשר דבריו של אדמו"ר הרש"ב שכיום זה 'אור וחיות נפשנו ניתן לנו'. מבואר בתורת החסידות כי 'חיות' משמעותה כוח שחודר באופן פנימי ומוגבל לפי מקבל החיות, כגון חיות הנפש שמחיה את כל איברי גוף האדם והיא מדודה לפי צרכיו; ואילו 'אור' מאיר באופן חיצוני ואינו תלוי במקבל האור, כגון אור השמש שמאיר על כל העולם בשווה מבלי שמתייחס באופן פרטי לדברים המוארים ממנו.

"כך גם בלימוד החסידות מתוך הבנה, ישנו 'אור' שהוא התוכן האלוקי המרום השורה בתוך הדברים, וישנה ה'חיות' שהיא ההבנה האנושית שלנו בענייני החסידות הנלמדים. ביי"ט בכסלו התחילה תקופה חדשה בדרכי החסידות, בה ניתנה לנו המתנה שענייני החסידות יחדרו בנפשנו לפי דרכה וטבעה ויחד עם זאת יאירו הדברים באור אלוקי בלתי מוגבל.

"עלינו לומר בשמחה ובכוונה: 'אשרינו מה טוב חלקנו' שאנו יהודים, 'זמה נעים גורלנו' שאנו לומדי תורה, 'זמה יפה ירושתנו' שאנו חסידים. כאשר אומרים זאת בתפילה השחר, ממשיכים לומר 'אשרינו שאנו משכימים ומעריבים'. כאן חוזרים שוב על המלה 'אשרינו', משום שכאן מדובר על דרגה גבוהה הרבה יותר, זהו 'אשרינו' מסוג אחר לגמרי... וזאת משום ש'משכימים' פירושו שאנו קמים בבוקר בשעה מוקדמת יותר משאר בני אדם, כדי לטבול במקווה וללמוד חסידות לפני התפילה; 'ומעריבים' פירושו שבלילה לפני השינה אנו עורכים חשבון נפש וקוראים קריאת שמע שעל המיטה, וממילא אנו הולכים לישון מאוחר יותר משאר בני אדם. והסדר בזה הוא כך: תחילה צריך להיות חסידים ('זמה יפה ירושתנו'). חסיד הוא מי שלומד חסידות ומתבונן במה שהוא לומד, וכך הוא מחזיר את הלימוד בפנימיותו. ואחר כך מגיע 'האשרינו' המיוחד, "שאנו משכימים ומעריבים", שלימוד החסידות הוא באופן שגם משכימים בבוקר וגם מאחרים לישון לשם כך".

העצה היחידה להכנעת היצר

קטעים מהתוועדות של רבי שלמה חיים בנושא עבודת התפילה

”תכליתו של הלימוד הוא המעשה. בנוגע ללימוד הנגלה, משמעות הדברים היא שהלימוד צריך להיות על מנת לקיים ולעשות, ולא רק כדי להיות למדן גדול. ובנוגע ללימוד החסידות, המשמעות של המעשה בפועל היא ההתבוננות במה שלומדים ועבודת התפילה שלאחר ההתבוננות. פעם היו אומרים על כל דבר שלמדו ‘מען דארף זיין אזוי’ [=צריכים להיות כך]. והיום אומרים ‘מען דארף ראס קענען’ [=צריכים לדעת זאת]. אבל האמת היא שצריכים לעשות ולהיות ממש כך. ולשם כך חייבים לעסוק בעבודת התפילה.

”מי שעוסק בעבודת התפילה מתעלה עד שהוא באין ערוך לגבי מי שאינו עוסק בזה, ואף אינו בערך למצבו הוא כפי שהיה לפני שהתפלל, כי על ידי התפילה השתנה ונהיה מזוכך (‘איידל’), עד שנהיה באין ערוך לגמרי לגבי מצבו הקודם. ואפילו אם מפני סיבות שונות, כמו טרדות

הפרנסה, הפסיק כעבור זמן להתפלל באריכות, אין הוא דומה למי שלא התפלל באריכות מעולם, כי על ידי שעסק תקופה מסוימת בתפילה כבר השתנה ונהיה אדם אחר. ומלבד המעלה שהיתה לו באותו זמן שהתפלל, בבחינת ‘חביבה מצוה בשעתה’, הרי גם כשעברה שעתה, הוא נשאר בעל מהות אחרת לגמרי. עד כדי כך שאפילו ה’דברים בטלים’ שלו נאים יותר מה’דברים בטלים’ של מיהו אחר שהוא מגורשם.

”תמימים! אתם חייבים להתפלל! אל תלמדו מהאבות שלכם שאינם מתפללים באריכות. הם אינם אשמים

בזה. חלקם גדלו בזמן שלטון הבולשביקים ברוסיה, ולא זכו ללמוד בישיבות בצורה מסודרת כמותכם. לגביהם, עצם העובדה שנשארו יהודים חסידים היא תופעה של גבורה, מסירות נפש ופלא יוצאים מן הכלל: איך הצליחו להחזיק מעמד ולהישאר ביהדותם בתנאים הקשים ההם, אפילו בדברים פשוטים כמו גידול זקן?!

”כל רגע נוסף של חיי יהדות כאלה היה מסירות נפש בפועל. לכן אין ללמוד מהנהגתם שאינם מתפללים באריכות. ולאמתו של דבר, בהרגשתם הפנימית נעלים הם מכס באין ערוך. יש לקנא בהם מצד ההרגש האמיתי שבלבם, ההתמסרות הפנימית וההקרבה שלהם.

”אבל אתם – על מנת להגיע לפחות אל מקצת מן ההרגש הפנימי שיש להם – מוכרחים להתפלל באריכות. אמנם נולדתם בכפר חב”ד, הכפר של הרבי, אבל כל עוד אינכם מתפללים באריכות, נודף מכם ריח לא טוב... כך היו אומרים בליובאוויטש בתור משל, על אותו בכור במהה טהורה שאסור לנגוע בו וליהנות ממנו והוא מסתובב לו בחופשיות, אוכל מה שמוצא, פעם כאן ופעם שם, וכך הוא מתקיים. פעם נכנס הבכור לאיזה בית כדי לקבל דבר מה לאכול. בני הבית גירשוהו ובתוך כך אמרו: ‘הייליג ביסט, אבער ס’שמעקט פון דיר’ (קדוש הנך, אך נודף ממך ריח). כי משום שאין לו בעלים שידאגו לנקיונו, הוא מתלכלך. ולמרות קדושתו, ריח רע נודף ממנו...

‘עובד’ שקוע בתפילתו, רוויית ההתבוננות המעמיקה לאחר שעה ארוכה של לימוד חסידות, במכוחולו של הצייר החסידי ר’ זלמן קליינמן

תמשיך ‘לאכול’ את נפשו האלוקית. אדמו”ר הרש”ב זי”ע נתן על זה משל: אדם קנה במיטב כספו נתח בשר. אם יבוא כלב ויתנפל על הבשר כדי לאכול ולכלות אותו, מובן שהאדם יגרש אותו בחמת זעם. ומה יעשה האדם, אם הכלב יתנפל עליו ויגשון אותו ויבקש לאכול חתיכות מגופו?... על־אחת־כמה־זכמה שישלק את הכלב וישלחנו מעליו בכל תוקף! בדיוק כך, אמר הרבי הרש”ב זי”ע, אדם צריך להתנהג כלפי הכלב שבקרבו, הנפש הבהמית.

”לכן חייבים להתפלל היטב, לעבוד את ה’ ולגאול את הנשמה מצרותיה. אמנם לפני כן, ובתור הקדמה לזה, חייבים לעסוק הרבה ב’אתכפיא’. כי מי שאינו עוסק ב’אתכפיא’, אינו רוצה ללמוד חסידות. ואפילו אם הוא מוכן ללמוד חסידות, אינו מוכן להתבונן בדא”ח. ואפילו אם ירצה להתבונן בדא”ח, לא יצליח בזה, וכמאמר הווהר ‘חייבא – מבלבלין ליה’ (מי שחטא – מבלבלים אותו, מלמעלה). וגם אם יצליח להתבונן בדא”ח, הוא יזדקק למאמץ רב כדי לפעול שינוי בנפשו, כי הוא מגורש. רק לאחר שיעשה ‘אתכפיא’ וישבור את ההגשמה שבנפשו, יוכל לפעול ישועות בנפשו האלוקית ולהביאה לידי גילוי בעבודת התפילה.”

(מתוך התוועדות בשבת פרשת שלח תשכ”ו שתוכנה נרשם על־ידי הרב יעקב הורוביץ)

עבודת ה’אתכפיא’

המושג ‘אתכפיא’ הוא מיסודות החסידות, ופירושו שהאדם כופה את עצמו להתגבר על יצרו ותאוות לבו, ונמנע מלממש את רצון נפשו הבהמית כתענוגות גשמיים. לעתים קרובות מתייחסים לדרך זו בעבודת השי”ת בנוגע ל’קדושת האכילה’ וזהירות מאכילה לשם תאוה, אך רבנו הזקן כבר הבהיר ב’לקוטי תורה’ ש”ענין אתכפיא זו היינו בכל חמשת החושים, כמו בראיה עוצם עיניו מראות ברע, וכן בשמיעה כו’, וכן בדיבור ומעשה, וכן במחשבה ומדות הנפש קדש עצמן במותר לך”.

ר’ שלמה חיים היה מרבה לדבר ולעורר על עבודת ה’אתכפיא’ ועל נחיצותה בזמננו. סיפר תלמידו הגה”ח רבי זעליג פלדמן זצ”ל, לימים מראשי ישיבת ‘תומכי תמימים’ כפר חב”ד, כי פעם התוועד בישיבה אחד מקני החסידים ואמר: “בשנים קדמוניות הייתה מילה אחת שעמדה במרכז העניינים של חסידות חב”ד, מילה שהיוותה את הנושא הכי חשוב בחיים ואשר למענה מסרו את הנפש, וכמה חבל שבימינו אלה נשתכחה מן הלב”.

בתחילה לא גילה החסיד למה ירמזו דבריו ורק לאחר שהאריך בתיאורים על מידת החשיבות של אותו ענין ב’עבודה’ גילה שכוונתו ... אתכפיא! כל הבחורים הנוכחים התחייכו ונענו כי אין זה כלל מושג מהעבר הרחוק, כי הלא הם שומעים על כך מר’ שלמה חיים השכם והערב.

בנושא זה סיפר המשפיע משל: מעשה בפרץן שגזר על יהודי העיירה לשלם לו סכום עצום של אלפי רובלים. החליט ראש הקהל שכל משפחה תיתן סכום כסף וזה להשלמת הסכום. יצאו שלוחיו של ראש הקהל לבתי התושבים, כאשר מהעשירים קיבלו את הסכום בקלות ואילו בבתי העניים החרימו כמה זוגות גרביים בתור משכון. כשהגיעו אל הפרץ, צעק עליהם: “לכו אל היהודים העשירים ותגבו מהם את הכל, וכך לא תזדקקו לחפציהם הדלים של העניים”.

משל זה שימש את המשפיע כדי להבהיר לתלמידיו כי טעות היא לחשוב שעבודת ה’אתכפיא’ היא רק להתנזר מאכילת דברי מותרות. זהו רק פרט אחד מני רבים בהם נדרש האדם להתעלות מעל תאוותיו ורצונו, כמו שמירת המחשבה, זהירות בדיבור ושינוי טבע מידותיו של האדם. בד בבד היה מדגיש כי עבודה זו היא רק הכנה לעבודת הבורא, כי כאשר האדם מבטל את ישותו ואת תאוותיו אזי יכול הוא להיכנס בנפש נקיה לעולמה הפנימי של עבודת ה’, בעבודת התפילה ובקרבת אלוקים.

איזוהי עבודה שבלב

דגש מיוחד במינו שם המשפיע על חינוך תלמידיו ל’עבודה שבלב – זו תפילה’, בדרך אותה למד וחווה בעת ישבו בשבת תחכמוני

ידע לדרוש מכל אחד המתאים לו. ר’ שלמה חיים בסעודת שבע ברכות

והנמשל: כדי להגיע לקרבת ה’ בתפילה, צריכים ‘להתפלל’ עוד יום ועוד יום, עד שלבסוף מגיעים אל היעד. וגם אם במשך כל הימים הללו לא רואים איך זה מוביל אל התוצאה המיוחלת ולפעמים נדמה לאדם שהוא מתייגע בעבודת התפילה לשווא, אומרים לו: כאשר תגיע בסוף למצב שבו ‘תרגיש שנהיית שבע’, דע שזה לא בא בזכות התפילה האחרונה שהייתה מושלמת אלא בזכות כל השלבים של התפילה שקדמו לה.

היו בחורים שטענו שלא נעים להם להתחיל לעסוק בעבודת התפילה, מפני שהם חוששים שחבריהם ילעגו להם ויאמרו שהם אינם שייכים לזה. לבחורים אלה סיפר המשפיע את הסיפור הבא: הרה”ק רבי הלל מפאריטש זצ”ל נהג לסובב בעיירות ובישובים, לומר מאמרי חסידות ולעורר על עבודת התפילה וקביעות עתים לתורה. פעם ניגש אליו אדם אחד וטען באוזניו: “כיצד אוכל להתחיל בעבודת התפילה? הרי הכל יביטו עלי, יתלחשו וירגנו, וכיצד אתיישב פתאום להתפלל באריכות ובהתבוננות?”. אמר לו ר’ הלל: “אמור נא לי, מתי אתה נוהג להחליף את ה’זי’ופיצע’ (המעיל העליון) שלך?”. ענה האיש: “אחת לארבע שנים, לקראת חג הפסח, קונה אני מעיל משי מבהיק”. “וכיצד אתה מרגיש כשאתה נכנס בפעם הראשונה לבית הכנסת, לבוש במעיל החדש?”, שאל ר’ הלל. “הייתי מעדיף לקבור את עצמי באדמה מאשר לעמוד כך כשהכל נועצים בי את עיניהם, מתלחשים ורומזים”, השיב הלה.

שאל ר’ הלל: “והאם אתה זורק את הזי’ופיצע כאשר אתה נמצא במצב מכין זה?” ענה האיש: “חלילה, חולף שבוע או שבועיים והציבור מתרגל לזי’ופיצע שלי ושוב איני חש בחוסר נעימות”. “אם כן”, נענה ר’ הלל, “חשוב בעצמך האם כדאי להשליך את עבודת התפילה משום שפלוני ופלוני יתלוצצו מכך? הרי ברור שלאחר שיעבור זמן מה, שוב לא יראו שום דבר חידוש מוזר בעובדה שהנך עוסק בעבודת התפילה והכל יבוא על מקומו בשלום”.

יחד עם הדרישות הרוחניות הגבוהות, ידע גם ללמד את הבחורים להכיר בעצמם לאן הם שייכים, מה היא המציאות הרוחנית האמיתית

בליובאוויטש, ועל פיה היה מדרך כל אחד מהתלמידים באופן מסודר כיצד להתקדם בשלבי עבודת התפילה. כאשר בחור היה טוען לפניו כי ניסה לעסוק ב’עבודה’ ולא הצליח, ולכן נראה לו כי התפילה אינה מסוגלת להועיל לו – היה ר’ שלמה חיים נזוף בו ומעמידו על טעותו, ובפיו היה שגור על כך משל ידוע.

כך מתאר כ"ק אדמו"ר הריי"צ לגאון רבי חיים עוזר גרודז'נסקי: "בפולוצק מצאו את ר' שלמה חיים שי' קעסעלמאן כיושב־הואבבית הכנסת עם עשרים תלמידים יחיו... בכל זה לוקחו הנערים עם הגמרא'ת והרש"ח שי' למאסר, ושם החזיקו את הנערים רק יום אחד אך את הרש"ח שי' החזיקו כשלשה ימים, וסוף הדבר הניחו עליו עונש עבודת כפיה"

מעשה בחייל שנכנס לעיר אחרי קרב מתיש, ופנה לאחד הדוכנים בשוק וביקש שיתנו לו לאכול ‘בייגל’ אחד. אכל החייל את הבייגל, אך הרגיש שאינו שבע וביקש עוד בייגל ועוד אחד. רק אחרי אכילת הבייגל החמישי הרגיש החייל שהוא שבע. אמר החייל לבעל הדוכן שהוא מתכוון לשלם לו רק על הבייגל החמישי, שהוא הבייגל המשביע. צחק בעל הדוכן ואמר לו: אם לא היית אוכל את ארבעת הבייגל’אך הראשונים, לא היית שבע גם מהבייגל האחרון.

המזכיר הרב גורנר
בשיחה עם הרב
בפתח חדרו הק'

הכרתב והמכתב

מיוחד: הצצה לארבע תכתובות על פרשת השבוע, פרשת תולדות, בין מזכיר הרב, הגה"ח רבי יהודה לייב גורנר זצ"ל, לבין כ"ק אדמו"ר זי"ע – בהבנת פירוש רש"י • מתוך ספר חדש (ראשון בסדרה): 'בחדרי תורתך' שיושק ביריד החסידות הענק בבנייני האומה, לקראת י"ט נסלו, המרכז את התכתובות התורנית בין הרבי למזכירו ושופך עליה אור יקרות

לאחר מלאכת מחשבת שנמשכה על פני יותר משנה, בידי צוות תלמידי חכמים, בראשות הגה"ח הרב שמואל כהן, ראש הכולל בשכונת נחלת הר חב"ד בקרית מלאכי, שהתייגע מאות שעות על פענוח הדברים והבנת העומק שבהם, עומד בימים אלו לראות אור הכרך הראשון מתוך ארבעה המכילים חלקים מתוך התכתובות הענפה ופענוחים נהירים שלה, ושםם 'בחדרי תורתך'.

שני הכרכים הראשונים של הסדרה עוסקים בפירוש רש"י על התורה: כרך א – בראשית, שמות; כרך ב – ויקרא, במדבר, דברים. כידוע, בשנת תשכ"ה, בעקבות הסתלקות אמו הרבנית חנה ע"ה, סלל הרבי דרך חדשה ונפלאה בהבנת פירוש רש"י על התורה, כשמדי שבת בשבתו היה מקדיש ביאור שלם לדיבור המתחיל של רש"י, ותוך עיון ודקדוק בכל אות ותיבה בו, מגלה כללים חדשים ומופלאים בהבנת דבריו הקדושים. הדבר הפך לחלק מרכזי ודומיננטי בשיחותיו הקדושות של הרבי במרוצת השנים. [בשנה האחרונה הופיע בהוצאת 'מעיינותיך' כרך מיוחד של 'אוצר לקוטי שיחות' המכיל מבחר של שיחות קודש לפירוש רש"י, שיחה לכל אחת מהפרשיות. סקירה נרחבת על כך הופיעה בינו לבין הרבי.

צד העול הכבד שהיה מונח על כתפיו של מזכיר הרבי, הגה"ח הרב יהודה לייב גורנר זצ"ל, במסגרת עבודתו רבת האחריות והרגישות, בשעות לא שעות ובעומס כביר שכן אנוש רגיל אינו מסוגל להכיל – התאפיינה דמותו בעצם היותו תלמיד חכם מובהק. הוא עצמו, בכל עת מצוא, כשרק יכול היה למצוא לעצמו רגע פנוי מעבודת הקודש, היה הוגה בתורה, בגמרא, בחסידות ובשיחות הרבי. לא אחת ולא שתיים (בייחוד בשנות ההנהגה הראשונות) היה הרבי מטיל עליו משימות תורניות בנוסף לשלל המטלות שהיה עליו למלא תמידים כסדרם.

לאורך כל השנים היו יודעי דבר מודעים לכך שהרב גורנר מתכתב עם הרבי גם בנושאים תורניים אך הוא עצמו לא גילה זאת ולא נתן לכך ביטוי פומבי. לאחר פטירתו מנגיף הקורונה, בערב חג הפסח תש"פ, נדהמו בני משפחתו לגלות – לצד יומניו הכמוסים המכילים תיעוד נדיר של גילויים ופנינים מעבודת הקודש לאורך השנים – אוצר שלם של תכתובות תורנית בינו לבין הרבי.

"הבחור לא בכה כאשר איבד את כספו, אך מכאן ולהבא ייזהר היטב לשמור על כספו כדי שלא יאבד לו. אבל כאשר למצב הרוחני, עובדה היא שלמרות הבכי הוא מסוגל מחר ומחרתיים לחזור שוב על אותם מעשים"

כור היתוך שהצמיח דורות של חסידים ואנשי מעשה. אחד המבנים הישנים של ישיבת 'תומכי תמימים' בלוד בה חיו ר' שלמה חיים את מושפעי והעמידם בקרן אורה

הפעמים הללו נסעתי איתו לציון הרשב"י, וכשהגיע למערה פרץ בבכיות נוראות. אני עמדתי למעלה והוא היה למטה, והבכיות נשמעו היטב בכל חלל המערה.

"כאשר נוסעים לרשב"י, צריכים לנסוע כמו בן אדם", אמר פעם לתלמידיו בהתוועדות שבת ערב ל"ג בעומר. "הרי לא נוסעים סתם כך לטייל, אלא בשביל לבקש על מה שצריכים, ברוחניות או בגשמיות. לפני נסיעה כזו צריכים לערוך הכנות, יש לזכך את לבושי הנפש, במחשבה ודיבור ומעשה. טרם נכנסים אל הציון הקדוש, צריכים לכתוב 'פדיון נפש' בכוכד ראש וברצינות, לקבל החלטות טובות, ובתוך הציון לקרוא את ה'פדיון נפש' ולומר תהלים, ולסמוך על זה שרשב"י מסוגל להושיע".

התוועדות מיוחדת היה מקיים המשפיע במירון, אחרי השתתחותו על הציון. לאחר ההכנות שערך לקראת הנסיעה, לאחר ההתוועדות שהחלה בשיבה ונמשכה בעת הנסיעה ולאחר עבודת ה'השתתחות' על ציון הרשב"י – הגיעה התלהבותו של המשפיע לשיא כאשר ישב והתוועד בסמיכות לציון במירון. בהתוועדות זו היה תובע מכל הנוכחים להתחזק בלימוד פנימיות התורה, התורה שהתגלתה על ידי רשב"י. יהודים מכלל החוגים היו מצטרפים למעמד זה, עומדים נפעמים למול אישיותו הכובשת של המשפיע החב"די ומתעוררים ללימוד החסידות. מופלא הדבר כי למחרת יום ההילולא דרשב"י בל"ג בעומר, ב"ט אייר תשל"א, השיב המשפיע את נשמתו ליצרה.

בהכנת הכתבה הסתייענו בספר 'המשפיע ר' שלמה חיים קסלמן' וממנו שאבנו את מקורותינו לדברים

האברך לא קיים כראוי את תנאו והיה לעתים מתבטל מלימודו בחדרו, אך כשהיה שומע קול רחש מבחוץ והיה בטוח שזוהי חמותו שפוסעת מעבר לדלת, היה מזדרז להשמיע את קול תלמודו. לא אחת התברר בסוף שהרעש לא היה מפסיעות חמותו אלא מפסיעות של חתול שחמק בפרוודור, כך שהלימוד שלו היה בשביל החתול... אך עתה – סיים האברך – משהתקרב לדרכי החסידות, אין הוא מתחשב בקולות הנשמעים מהפרוודור אלא הוא לומד בשביל לעשות את רצון השי"ת בלבד.

בהיכלו של רשב"י

הנסיעה להשתטח אצל ציונו של הרשב"י במירון הייתה אצל המשפיע עניין חשוב ונעלה ביותר. לא רק לקראת ל"ג בעומר היה נוסע עם תלמידי הישיבה למירון, אלא גם בעשרת ימי תשובה ולפעמים גם בימי הסליחות של חודש אלול. בדרכם היו נכנסים לציון רבי מאיר בעל הנס בטבריה, ממשיכים משם למירון ואחר כך נוסעים לצפת.

בנוסף לפעמים הללו, ר' שלמה חיים עצמו היה נוסע עוד כמה פעמים במשך השנה עם קבוצה מצומצמת של תלמידים. נראה שבכל עת שחש בהתרומוות רוח או שראה צורך לתת ביטוי להתעוררות רוחנית שפקדה אותו, היה מחליט לנסוע למירון.

כך סיפר אחד מראשוני תלמידיו בארץ, הגה"ח הרב מאיר צבי גרוזמן זצ"ל: "בתקופה שלמדתי בשיבה בשנות ה'ו', לפעמים ר' שלמה חיים היה קם בבוקר ומודיע לי באופן פתאומי: 'היום אנחנו נוסעים למירון!'. באחת

שבתוכה הם חיים ומה הם דמיונות שווא. פעם סיפר בהתוועדות שאחד הבחורים אמר לו שלדעתו אכפת לו ממצבו הרוחני יותר ממה שאיכפת לו ממצבו הגשמי, והראיה לכך היא שכאשר הוא מאריך בקריאת שמע שעל המיטה הוא בוכה על חטאיו, אך כאשר לאחרונה אבד לו סכום כסף גדול הוא לא בכה על כך.

"מאריך גיסא", ניתח ר' שלמה חיים את העניין, "אמנם הבחור לא בכה כאשר איבד את כספו, אך מכאן ולהבא ייזהר היטב לשמור על כספו כדי שלא יאבד לו שוב לעולם. אבל כאשר למצב הרוחני, עובדה היא שלמרות הבכי הוא מסוגל מחר ומחרתיים לחזור שוב על אותם מעשים".

ללמוד בשביל החתול

הטבילה במקווה היא מיסודות ההנהגה החסידית, והמשפיע היה מנחה את התלמידים להרבות בהליכה למקווה, לכל הפחות בימי קריאת התורה, בכדי להיטהר בטרם יתחילו את סדר לימוד החסידות ותפילה שחרית. שח תלמידו המובהק הגאון רבי חיים שלום דייטש שליט"א: "היה בישיבה בחור שהיה מתהלך תמיד כשהוא מהורהר, והבחורים ידעו שיש לו ספקות באמונה רח"ל. פעם פנה אליו ר' שלמה חיים באמצע ההתוועדות ואמר לו: 'למה, לפי דעתך, לך יש ספקות באמונה ואילו לפלוני אין ספקות באמונה? אם אתה סבור שזה בגלל שאתה חכם גדול יותר ממנו ורק המוח שלך ממציא קושיות, זה לא נכון. פלוני הוא חכם לא פחות ממך! דע לך שהספקות נובעים מכך שאינך טובל במקווה. אם תקפיד על מקווה טהרה, גם מוחך יהיה נקי וטהור".

על מידת החשיבות העצומה שייחס המשפיע לטבילה במקווה, מעיד ומספר אחד מתלמידיו: "הייתה תקופה בה מערכת הניקיון של מי המקווה לא פעלה והיה צורך לרוקן את המים ולמלא אותם באופן ידני. נקבעה תורנות בין בחורי הישיבה, אך לעיתים היו בחורים שלא מילאו את תפקידם וכך נשארו המים במקווה כמה ימים ולא היו נקיים די הצורך, דבר שגרם לחלק מהבחורים להימנע מלטבול.

"אחד מהבחורים בשיבה שהיה מגדולי ה'עובדים', היה מתחיל את סדר היום שלו בשעה שלוש לפנות בוקר. באחת הפעמים שנכנס למקווה בשעה מוקדמת זו, ראה את המשפיע ר' שלמה חיים כשהוא עומד בתוך בור הטבילה הריק, עם מברשת וחומרי ניקוי, ומשפשף את הקירות. הבחור ההמום עזב מיד את המקום. כשחזר למקום מאוחר יותר, בשעה חמש לפנות בוקר, כבר היה המקווה נקי ומימיו זכים".

אחד התחומים המרכזיים בהדרכה האישית שהעניק המשפיע לתלמידיו היה שכל הנהגתם בעבודת ה' תהיה בלי 'בליטות', מבלי למשוך תשומת לב של אחרים ובוודאי שלא לעשות את הדברים לשם הכרה וכבוד מהזולת. המשפיע היה מספר על אותו אברך שהתקרב לחסידות בזמנו של אדמו"ר הזקן, ואמר שלפני כן היה לומד בשביל החתול וכעת הוא לומד בשביל הקב"ה. והסביר את כוונתו:

לפני התחנה סיכמו עמו שיהיה סמוך על שולחן חותנו וילמד יומם ולילה. למעשה

מצוות קודם מתן תורה

על הפסוק (פרשתנו כו, ה) "וישמור משמרתי מצוותי חוקתי ותורתִי, מסביר רש"י כי תיבת "מצוותי" מתייחסת ל"דברים שאילו לא נכתבו ראויין הם להצטוות". דברי רש"י אלו תמוהים, מדוע אינו מפרש את התיבה כפשוטה: המצוות שעליהן נצטווה אברהם אבינו !

והרבי הסביר (לקוטי שיחות חיי"ז עמ' 317): הכתוב מדבר במעלתו הייחודית של אברהם אבינו על פני כל העולם סביבו. ובכן, קיום המצוות שעליהן נצטווה בפירוש אין בו כל חידוש שכן גם שאר האומות קיימו את רצון ה' ולא מרדו בו.

על דברי הרבי אלו, העיר והקשה הריל"ג מכמה מקומות בפירוש רש"י מהם עולה לכאורה שהאומות בזמן אברהם היו מושחתים ומורדים בהשי"ת. במענה, מתייחס הרבי לכל מובאה אותה ציטט המזכיר, ומוכיח איך ממנה עצמה ניתן להוכיח להפך, כדבריו, שרוב האומות אכן קיימו את רצון השי"ת.

לדוגמא: הריל"ג מקשה מהמובא בפירוש רש"י שהמצריים היו "שטופים בזימה". הרבי עונה, שמפירוש רש"י זה עצמו ראיה לכך שהדבר היה ייחודי רק למצרים ולא לשאר האומות, שכן רש"י מביא את העובדה שהמצריים היו "שטופים בזימה" כהסבר לכך שאברהם לא נשאר במצרים אחרי שנלקחה שרה לבית פרעה, אך נשאר בגורר אחרי שנלקחה שרה לבית אבימלך. מכאן עולה שהנהגה רעה זו הייתה נחלתם של המצריים בלבד, ולא של שאר האומות.

כך ממשיך הרבי ומבאר את הנאמר בשאר המקומות להם ציין הריל"ג, ובכך הופך את הקערה על פיה ומראה כיצד רוב האומות, גם בזמנו של אברהם, לא מרדו בהשי"ת.

ב

מאה שערים

הפסוק (פרשתנו כו, יב) מספר אודות יצחק "ויוזע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים" ומפרש רש"י "רבותינו אמרו: אומד זה למעשרות היה". הרבי מבאר (לקוטי שיחות ח"ה, תולדות ב) כי מכיוון שהאומדן היה כדי להפריש מעשרות, הרי בוודאי שהוא נעשה אחרי הצמיחה ונמצא כי מדובר כאן בנס פלאי לגמרי, שלאחר שנמדדה התבואה, לפתע התרבתה בכפלי כפליים.

על כך העיר הריל"ג שיתכן שהמידדה נעשתה לפני הצמיחה אלא ששיערו את השדה לפני הצמיחה, ולאחרי עצמחה התברר שהאומדן הזה היווה רק עשירית ממה שצמח בפועל, וכפי שאכן מפרש החזקוני.

כמענה לכך, הרבי מדייק בדברי רש"י "אומד זה למעשרות היה", כלומר לצורך הפרשת מעשר, ואיננו כותב "אומד זה מעשרות היה". בכך שולל הרבי את האפשרות שרש"י התכוון לדברי החזקוני.

ג

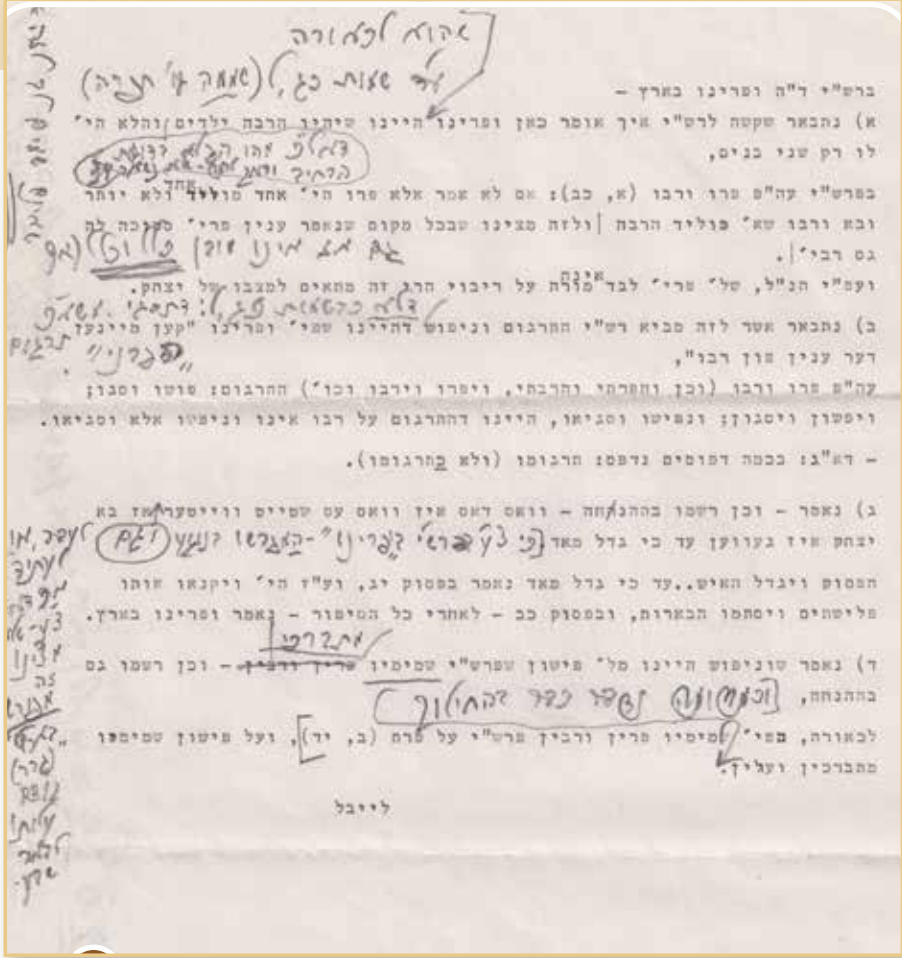
אומד למעשרות

באותו פסוק "וימצא בשנה ההיא מאה שערים" מפרש רש"י "שאמדה כמה ראויה לעשות ועשתה על אחת שאמדה מאה. ורבותינו אמרו: אומד זה למעשרות היה". המפרשים מסבירים, כי רש"י בא לענות על השאלה כיצד מדד יצחק את שדהו והרי "אין הברכה שורה על דבר שבמידה".

הרבי דוחה את ההסבר הזה (לקוטי שיחות שם) לאור זאת שרש"י מתייחס לשאלות שעולות בפסוק רק בדרך הפשט בלבד, והכלל "אין הברכה שורה על דבר שבמידה" איננו כלל העולה מפשטות הכתובים.

על כך שאל המזכיר שהרי בביאורו לרש"י בריש פרשת נח (לקוטי שיחות ח"ה נח א) הסביר הרבי שרש"י מתאים את הסבר המקראות לכלל ההלכתי לפיו "כל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים, ואלה מוסיף על הראשונים", אף שאינו עולה כלל מפשטות הכתובים.

על כך השיב הרבי תשובה האוחזת את החבל משני קצותיו: מצד אחד, הרבי מבאר כיצד הכלל ההלכתי הזה אכן עולה מפשטות הכתובים ולכן רש"י צריך להתייחס אליו, ומצד שני, הרבי מבאר את החידוש שבדברי חז"ל בכלל זה, דבר שלא היינו יכולים לדעת מפשטות הכתובים בלבד.

ד

ופרינו בארץ

בדברי יצחק בפרשתנו (כו, כב) "כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ", מבאר הרבי כי יצחק אינו מתכוון לריבוי צאצאים כי אם לריבוי רכוש. הרבי מוכיח (לקוטי שיחות ח"י, תולדות א) שזו כוונת רש"י בכך שמפרש "ופרינו בארץ - כתרגומו, וניפוש בארעא", שכן תיבת "וניפוש" משמעותה נגדל ונתעצם, ואין משמעותה ריבוי בנים.

הריל"ג הקשה על כך מכמה מקומות בהם משמע הן מלשון התרגום והן מדברי רש"י שתיבת "ופרינו" כוונתה לריבוי ילודה דווקא. בנוסף הציג הריל"ג ראיות שלפיהן אין כוונת הפסוק כאן לריבוי וגדולה ברכוש.

כמענה לשאלות אלו מחדש הרבי כי לתיבת "פרינו" בלשון הקודש יש שתי משמעויות, ריבוי בנים וריבוי רכוש, ומשמעותה נקבעת בכל מקום לפי ההקשר. בנוסף, מחדש הרבי כי דברי יצחק "ופרינו בארץ" מתייחסים גם לעבר וגם לעתיד. הרבי מוסיף ומביא לחידושים אלו ראיות ותימוכין, ומסביר כי בשני חידושים אלו מתורצות כל שאלות הריל"ג. ■

ספרי ה'חוזר'

חדש!

משולחנו של ר' יואל

התוועדותיו של הרב יואל כהן היו מלאות תוכן חסידי עמוק ומקיף. את הדברים תיבל בסיפורים אותנטיים על אדמו"רי חב"ד ודמויות חסידיות מהדורות הקודמים. בספר זה מוגש מבחר מתוך ההתוועדות שהופיעו בסדרת הספרים 'בדרכי החסידים', שיצאה לאור בהכוונתו של ר' יואל. הדברים מוגשים בלשון בהירה, בניסיון להנגיש את האוצרות שנאמרו על שולחנו של ר' יואל גם למתחילים ובאים בשערי החסידות.

בדרכי החסידים

רעיונות, סיפורים ופנינים שנשמעו מאת הרב יואל כהן בעת התוועדותיו, בהן עסק בהסברת דרכי החסידות ואורחות החסידים. בהוצאת 'חד' - 'מעיינותיך'

המועדים וסוגיות בחסידות

סדרת מאמרים עיוניים במועדי השנה ובמושגי יסוד בתורת חסידות חב"ד. בסוף הספר סוגיות בחסידות נדפס הקונטרס הייחודי 'מהותן של ישראל', המבאר את מעלת בני ישראל על-פי חסידות בצורה מסודרת ובהירה.

שער היחוד והאמונה

החיבור המופלא של אדמו"ר הזקן בעניין אחדות ה', עם ביאור מעמיק ויסודי.

מחשבת החסידות תורה ומצוות

סדרת מאמרים המבארים את תפיסותיה של תורת החסידות על התורה והמצוות. בסוף הספר נדפס הקונטרס 'גדרן של מצוות - חוקים ומשפטים - במשנתו של הרב'.

קונטרס עניינה של תורת החסידות

מאת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש ז"ע עם ביאור נרחב על-פי שיעורי הרב יואל כהן.

להבין ולהשכיל

מאמרים של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש ז"ע עם ביאור נרחב ועיונים, על-פי שיעורי הרב יואל כהן.

נשמות דאורייתא

ביאורים מתורת חב"ד לזף היומי

נדרים כ"ה-לב

שלומדה היטב בעיון שכלו עד שנתפסת בשכלו ומתאחדת עמו והיו לאחדים נעשה מזון לנפש וחיים בקרבה מחיי החיים אין סוף ברוך הוא המלוכב בחכמתו ותורתו שבקרבה וזהו שכתוב ותורתך בתוך מעי, והמזון היא בחינת אור פנימי והלבושים בחי' מקיפים.

והנה הטלית הוא פרישו דמלכא והוא ענין אור מקיף הנ"ל שעל ידי המצות, והציצית הם בחינת חסידות וחסידות כמו שכתוב ויקחני בציצית ראשי (יחזקאל ח, ג) ורומזו לבקיעת ההארה מהחכמה. ולכן היא שקולה כנגד כל המצות כי יש בה משני בחינות שבתורה ומצות, שהם הרצון והטעם טלית וציצית. (על פי דרך מצותיך מצות ציצית. תניא פ"ד-ה)

לבסוף המליכו על מאתים וארבעים ושמנה אברים אלו הן שתי עינים ושתי אזנים וראש הנוייה (נדרים לב, ב)

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע התאונן פעם שאינו שומע באוזן אחת. כאשר החלו לחקור את סיבת הדבר, נודע שביום השבת, בשעה שאמר מאמר חסידות, התנהלה בחדר הסמוך שיחה שהפריעה לו באמירת המאמר, וכיון שהרבי נ"ע הרגיש את אחריותו, שתפקידו הוא להשפיע חסידות, סילק את חוש השמיעה מהאוזן שהיתה מופנית לעבר אותו חדר. (לקוטי שיחות ח"א ע' 25)

אין מלך בלא עם

דינא דמלכותא דינא (נדרים כה, א)

מרמז על ספירת המלכות דאצילות אשר עיקר בנינה מהגבורות והצמצומים, כי אין מלך בלא עם דווקא, דהיינו זרים ונפרדים דווקא, ובכדי שיתהוו עולמות הנפרדים המחודשים מאין ליש והם בעלי גבול, אי אפשר זולת על ידי מדת הגבורה והצמצומים להעלים ולהסתיר האור א"ס ב"ה מהם, עד שיתארו ליש ודבר בפני עצמם.

(על פי מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"ב ע' תקעב)

מילת ערלת הלב

שאין הערלה קרויה אלא לשם עובדי כוכבים שנא' כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב (נדרים לב, א)

ענין ערלת הלב הוא כענין המילה בגשמיות. דהנה עיקר ענין המילה הוא

טלית וציצית - מקיף ופנימי

שקולה מצות ציצית כנגד כל מצות

שבתורה (נדרים כה, א)

כי התורה והמצוות ממשיכים אור פנימי ואור מקיף.

דהנה יש ב' מיני המשכת החיות ממנו ית' להעולם. א', החיות הנשפעת בתוכיות ופנימיות הנמצאים, והם משיגים אותו בכלים שלהם המוכנים לקבל אותו, כמו השכל שהוא נתפס במוח האדם, וכח התנועה שנתפס באברים המתנועעים, ועל דרך זה בנמצאים העליונים כל אחד ואחד לפי מעלתו. אמנם אור וחיות זה המתלבש בפנימיות המקבלים אינו מספיק להוותם מאין ליש, כי בריאת וחידוש היש מאין אינו אלא על ידי כח הבלתי בעל גבול, ומאחר שחיות זה מתלבש בכלי המקבל אשר הוא מוגבל, אין יהיה בו כח זה. אלא עיקר ההתהוות וקיום הנמצאים הוא על ידי ההמשכה השנית שממנו ית', אשר אינו מתלבש בפנימיות הנמצאים כלומר בחכמתם ובינתם ודעתם ושאר כחות נפשיות, שאינן משיגים מהותו ומציאותו כהשגת המוח את השכל, כי הוא כח וחיות בלתי מוגבל אלא הוא אין סוף, כי הוא אור וחיות המאיר מזיו כבודו ית' ואין בערך בעלי גבול לתופסו ולהשיגו, והוא המחיה אותם ומוציאם מן האין המוחלט אל היש שהם בו ומעמידם בכל שעה ורגע, ואף על פי שאינו מושג בפנימיותם, נמצא הוא בהם ומחיה אותם, ובחינה זו הוא הנקרא מקיף כלומר שאינו מתלבש בכלי המקבל כי אם ממעל לו.

ולזה ירדה הנפש בגוף, לקיים תורה ומצות, שעל ידי זה נמשך גילוי אלקותו ית' מב' בחינות הנ"ל דסובב וממלא, כי גם הסובב אף על פי שהוא מקיף ונעלם, עם כל זה על ידי המצות יכול להיות נמשך, כי אורייתא מחכמה נפקת הוא בחינת האור פנימי הנ"ל, והמצות הם רצון העליון בחינת סובב.

וגם בנפש האדם, הרי מצות התורה מלבישים כל עשר בחינות הנפש וכל תרי"ג אבריה מראשה ועד רגלה ואור ה' ממש מקיפה ומלבישה מראשה ועד רגלה כמו שכתוב צורי אחסה בו, וכתוב כצנה רצון תעטרנו שהוא רצונו וחכמתו יתברך המלוכבש בתורתו ומצותיה.

אבל בידיעת התורה הנה חכמת ה' בקרב מה שהשכל משיג ותופס ומקיף בשכלו מה שאפשר לו לתפוס ולהשיג איש כפי שכלו וכח ידיעתו והשגתו כפרד"ס. ולפי שבידיעת התורה התורה מלוכבשת בנפש האדם ושכלו ומוקפת בתוכם לכן נקראת בשם לחם ומזון הנפש, כי כמו שהלחם הגשמי זן את הגוף כשמכניסו בתוכו וקרבן ממש ונהפך שם להיות דם ובשר כבשרו ואזי יחיה ויתקיים, כך בידיעת התורה והשגתה בנפש האדם

אלה ועוד
1,000 ספרים

מחכים לכם ביריד ספרי
החסידות בבנייני האומה

ספרי אור החיים
מרכז הספר העברי לגילוי בעולם

יצא לאור
יחד תנועת חסידות

מעיינותיך
בית הוצאה לאור לספרות חסידית

www.jerusalem.muni.il
שוה לחיות
בירושלים

לקראת יריד ספרי החסידות:

החדשים של מעיינות

התולדות - הרב חיים שלום דייטש חלק ב'

משולחנו של ר' יואל
התולדות עם הגה"ח ר' יואל מתוך 'בדרכי החסידים'

בדרכי החסידים - חלק ב'
התולדות ה'חזור' הגה"ח ר' יואל כהן

קונטרסים אדמו"ר הרש"ב
קונטרס עץ החיים עם ביאור חדש מאת הרב אליהו קירשנבאום

לקוטי תורה המבואר - שיר השירים
כ"ק אדמו"ר הזקן בעל התניא

סידור טעמו וראו - שבת ויום טוב
פנינים מחסידות חב"ד לתפילה

שערי תבונה
שערי עיון והתבוננות בליקוטי אמרים. מאת הרב יצחק גינזבורג

המאורות הגדולים - הבעש"ט והמגיד ממעזריטש
בנימין ליפקין ויאיר וינשטוק

אוצר לקוטי שיחות ביאור רש"י על התורה
כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

נשמתא דאורייתא ברכות ושבת
ביאור חסידות חב"ד לש"ס

שורש מצוות התפילה
לצמח צדק' עם ביאור הרב עדין אבן ישראל (שטיינזלץ)

מחיר ספרי 'מעיינות' ביריד החסידות נשאר 25 ש"ח!
הזדמנות אחת בשנה!

גברים: יום חמישי י"ד כסלו, מוצאי שבת ט"ז כסלו ויום שני י"ח כסלו
נשים: יום ראשון י"ז כסלו ויום שלישי י"ט כסלו
שעות פעילות: 10:00 בבוקר ועד 01:00 בלילה
יום חמישי ומוצאי שבת החל מהשעה 20:00

אלה ועוד 1,000 ספרים מחכים לכם ביריד ספרי החסידות בבנייני האומה

1,000 ספרי חסידות במחירי רצפה של פעם בשנה!

יריד חסידות
 תפארת משה - נר אברהם יצחק

150 ₪
 360 ₪

אוצר לקוטי שיחות
ו' כרכים

200 ₪
 380 ₪

פרי צדיק על התורה
ה' כרכים

250 ₪
 382 ₪

נתיבות שלום על התורה
ה' כרכים

66 ₪
 89 ₪

מי השילוח
ב' כרכים

264 ₪
 480 ₪

תניא חסידות מבואר
ח' כרכים

66 ₪
 117 ₪

בת עין המבואר
עוז והדר ב' כרכים

100 ₪
 220 ₪

דרך מצותיך המבואר
ד' כרכים

100 ₪
 200 ₪

תורה אור ולקוטי תורה
ב' כרכים

125 ₪
 275 ₪

תורה אור ולקוטי תורה
המבואר ה' כרכים

100 ₪
 176 ₪

קדושת לוי המבואר
עוז והדר ג' כרכים

400 ₪
 560 ₪

שפת אמת אור עציון
תורה | מועדים | תהלים | אבות
י"ב כרכים

250 ₪
 375 ₪

שולחן ערוך הרב
ד' כרכים

ירושלים תשפ"ג המחירים עושים היסטוריה!

מבצעים
 בלעדיים
 ליריד
 4 ימים
 בלבד!

היכוננו!

יריד ספרי החסידות

י"ד-י"ט כסלו | בנייני האומה ירושלים